

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

NUORET, LIIKENNE JA PÄIHTEET

Teemapäivä Kiuruveden autokoululla

TEKIJÄ: Annika Rätty

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala			
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma			
Työn tekijä Annika Rätty			
Työn nimi Nuoret, liikenne ja päihteet. Teemapäivä Kiuruveden autokoululla.			
Päiväys	24.5.2018	Sivumäärä/Liitteet	33/2
Ohjaajat Johanna Komulainen			
Toimeksiantaja Kiuruveden nuorisopalvelut			
Tiivistelmä			
<p>Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena työnä, jossa järjestettiin liikenne- ja päihdekasvatukseen painottuva teemapäivä kiuruvetisille nuorille. Teemapäivän tavoitteiksi asetettiin tiedon lisääminen turvallisesta liikennekäyttäytymisestä ja päihteiden vaikutuksista. Ehkäisevä päihdetyö oli tiiviisti läsnä opinnäytetyön toteutuksessa. Tapah-tuma järjestettiin paikallisen autokoulun yritystiloissa. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Kiuruveden nuoriso-palvelut ja yhteistyökumppanina Kiuruveden autokoulu J. Hyvönen.</p> <p>Teemapäivä järjestettiin marraskuussa 2017 kolmen tunnin mittaisena tapahtumana. Tapahtumaan oli luotu kolme toiminnallista tehtävapistettä, jotka nuoret kiersivät pienryhmissä. Toiminnallisia pisteitä olivat ajosimulaat-torilla ajaminen humala- ja huumelaseja hyödyntäen, herättelevän videomateriaalin näyttäminen ja tietovisa. Teemapäivässä korostettiin toiminnallisuutta, millä haluttiin edistää nuorten oppimista ja päivän mieleenpainu-vuutta.</p> <p>Teemapäivään osallistui yhteensä 21 nuorta. Teemapäivästä kerättiin palautetta sekä nuorilta itseltään että toi-meksiantajalta. Osallistujista suurin ikäryhmä oli 13-vuotiaat. Nuorten palautekyselystä ilmeni, että kaikkein mie-lekkäimmäksi nuoret kokivat ajosimulaattorin. Osallistujat kokivat teemapäivän hyödylliseksi. Toimeksiantaja ker-toi teemapäivän olleen onnistunut.</p> <p>Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää tapahtumissa, joissa toteutetaan liikenne- ja päihdekasvatusta. Toimeksian-taja tulee käyttämään teemapäivää jatkossa vuosittaisena tapahtumana, jonka suunnittelun on määrä alkaa ke-väällä 2018. Yhteistyökumppanin toiveena jatkoa ajatellen on kohderyhmän tarkentaminen esimerkiksi 8.- ja 9.-luokkalaisiin. Mukaan tullaan pyytämään lisää yhteistyökumppaneita.</p>			
Avainsanat nuoret, liikennekasvatus, päihdekasvatus, ehkäisevä päihdetyö, toiminnallisuus			

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author Annika Rätty			
Title of Thesis Youth, traffic and drugs. Theme day at Kiuruvesi driving school.			
Date	24.5.2018	Pages/Appendices	33/2
Supervisors Johanna Komulainen			
Client Organisation Kiuruvesi Youth Services			
<p>Abstract</p> <p>The thesis was a functional work in which a theme day focused on traffic and drug education was organized for young people in Kiuruvesi. The aim of the theme day was to increase knowledge about safe traffic behavior and the effects of drugs. Substance abuse prevention was closely involved in the thesis. The client organisation was Kiuruvesi Youth Services and the cooperation partner was Kiuruvesi driving school J. Hyvönen.</p> <p>The theme day was organized in November 2017 as a three-hour event. The theme day involved three functional task points that the participants attended in small groups. The task points were a driving simulator using two different impairment goggles, showing video material and a quiz. The theme day was based on the idea that the participants could go and try themselves and not just be listeners. This way the participants' learning and interest in the theme day could be increased.</p> <p>The theme day reached a total of 21 participants. Feedback was collected from both the participants and the client. The largest age group of the participants were consisted of 13-year-old persons. The feedback showed that the number one functional task point was the driving simulator and they also felt that the theme day was useful. The client organisation felt the theme day had been successful.</p> <p>The thesis can be used in events where traffic and drug education is given. Kiuruvesi Youth Services will use the theme day in the future as a yearly event and the planning is supposed to start in the spring of 2018. The cooperation partner's wish is to further define the target group for example to eighth and ninth graders. More partners will be asked to join the process.</p>			
Keywords youth, traffic education, drug education, substance abuse prevention, functionality			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	NUORUUDEN IKÄVAIHE	7
3	LIIKENNEKASVATUS	9
3.1	Nuorten liikenneonnettomuuksiin vaikuttavat tekijät.....	10
3.2	Nuorten liikenteessä tapahtuneiden henkilövahinkojen nykytila.....	11
4	EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ	12
4.1	Nuorten ehkäisevän päihdetyön tasot.....	13
4.2	Päihdekasvatus.....	14
4.3	Nuorten päihteiden käyttö	15
5	TEEMAPÄIVÄ KIURUVEDEN AUTOKOULULLA	18
5.1	Teemapäivän valmistelut.....	18
5.2	Teemapäivän toteutus.....	19
5.2.1	Ajosimulaattori.....	20
5.2.2	Herättelevä videomateriaali	21
5.2.3	Tietovisa.....	22
6	PALAUTE TEEMAPÄIVÄSTÄ.....	23
6.1	Nuorten palautekyselyn tulokset	23
6.2	Toimeksiantajan palaute.....	24
7	POHDINTA.....	26
7.1	Ammatilliset tavoitteet ja niiden toteutuminen	27
7.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	28
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	30
	LIITE 1: NUORTEN PALAUTELOMAKE.....	32
	LIITE 2: TOIMEKSIANTAJAN PALAUTE	33

1 JOHDANTO

Uusi nuorisolaki on tullut voimaan 1.1.2017 luoden pohjan kaikelle nuorten parissa tehdyille työlle. Uudistetussa nuorisolaissa on asetettu tavoitteet nuorisotyölle ja sen toiminnalle. Lain tavoite kiteytyy nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen tukemalla kykyä ja edellytyksiä yhteiskunnassa toimimiseen. Tavoitteeksi on asetettu nuorten kasvun, itsenäistymisen ja yhteisöllisyyden tukeminen sekä niihin liittyvän tietojen ja taitojen oppiminen. Toiminnan tulee parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Jotta edellä mainitut tavoitteet toteutuvat, tulee huomioon ottaa lähtökohdat, kuten yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö. (Nuorisolaki 2016, § 2.)

Iisalmen Sanomat uutisoi keväällä 2017 kiuruvetisten nuorten huumeiden käytöstä. Uutisessa rikoskomisario Veli Pallonen antoi tiedon nuorten keskuudessa esiintyneistä huumausaineista. Kiuruvetisten rippikouluikäisten parissa on hänen mukaansa ollut ja on saatavana huumausaineita, joita yksittäiset alaikäiset ovat käyttäneet. Joissakin piireissä on ollut käytössä ja käytetään kovimpia Suomessa saatavilla olevia huumeita ja huumausaineiksi luettuja lääkkeitä. Kiuruvedellä huumeet ovat liittyneet juhlintatilanteisiin, joissa nuoret ovat nauttineet alkoholia ja tupakkaa. Palloksen mukaan kannabiksen käyttäjistä lähes kaikki polttavat tupakkaa, mutta kaikki tupakan polttajat eivät käytä kannabista. (Roth 2017-04-10.)

Lisäksi vuosittaisissa kouluterveyskyselyissä on huolestuttavana piirteenä tullut esiin nuorten päihdemyönteisyys. Vuonna 2017 tehdyssä kouluterveyskyselyssä vain 45,2 prosenttia kiuruvetisistä nuorista kertoi, ettei käytä lainkaan päihteitä. Samasta ikäryhmästä 42,6 prosenttia nuorista oli sitä mieltä, että huumeiden hankkiminen paikkakunnalla on helppoa. (THL 2017.) Huoli lasten ja nuorten päihdemyönteisyydestä on ollut näkyvillä mediassa useita vuosia ympäri Suomen. Usein uutisointi kohdistuu suurempien paikkakuntien tapahtumiin, joten koen tärkeäksi tuoda esille myös pienemmät paikkakunnat ja päästä vaikuttamaan oman kotipaikkakuntani turvallisuuteen.

Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestämme teemapäivän, jonka tarkoitus on vaikuttaa paikallisten nuorten liikenneturvallisuuteen lisäämällä tietoa liikennekäyttäytymisestä ja päihteiden vaikutuksista. Teemapäivä painottuu ennalta ehkäisevään liikenne- ja päihdekasvatukseen. Ehkäisevä päihdetyö on tiiviisti läsnä toteutuksessa. Toimeksiantajana työssä toimii Kiuruveden nuorisopalvelut ja yhteistyökumppanina autokoulu J. Hyvönen.

Kiuruveden nuorisopalveluiden pääasiallinen toimipiste on Kiuruveden nuorisotalo, joka sijaitsee lähellä keskustaa Kuorevirran liikunta-alueella. Nuorisopalveluiden perustehtävänä on tuottaa vapaa-aikapalveluita, monipuolista toimintaa nuorille järjestämällä erilaisia ryhmätoimintoja sekä olla läsnä nuorten arjessa. Nuorisopalvelut toteuttavat korjaavaa ja ennalta ehkäisevää nuorisotyötä nuorten työpaja Luotsin sekä etsivän nuorisotyön muodossa. Nuorten osallisuuden vahvistaminen on oleellisenä osana tehtyä työtä. Nuorisolain mukaisesti nuorisopalveluiden asiakasryhmää ovat alle 29-vuotiaat nuoret.

Kiuruveden kaupungilla on liikenneturvallisuustyöryhmä, jossa paikallista liikenneturvallisuutta ohjataan ja seurataan. Työryhmä sisältää edustajan tai edustajia kaikista hallintokunnista, jotka vastaavat liikenneturvallisuustyön organisoinnista omissa hallintokunnissaan. Vastuualueet jaetaan hallintokuntien kesken. Kiuruveden nuorisopalvelut on osa liikenneturvallisuustyöryhmää ja sen edustajana toimii nuorisosihteeri Anne Rytönen. Nuorisotoimen kohderyhmäksi liikenneturvallisuustyössä ovat muodostuneet juuri mopo-, kevytmoottoripyörä- sekä ajokortin saaneet nuoret, minkä vuoksi kohderyhmänä tässä opinnäytetyössä ovat 13–18-vuotiaat.

Teemapäivän aihealueita tulevat olemaan liikenneturvallisuus, päihteettömyyden korostaminen sekä liikenteessä kaahaamisen seurauksien havainnollistaminen. Tapahtuma järjestetään Kiuruveden autokoulu J. Hyvösen tiloissa, johon on luotu erilaisia toiminnallisia tehtäväpisteitä. Merkittävää järjestetyssä toiminnassa on, että nuoret pääsevät itse konkreettisesti kokeilemaan ja olemaan osallisina eri pisteillä. Opinnäytetyön avulla pääsen edistämään nuorten turvallisuutta ja hyvinvointia, sekä kehittämään palveluja luomalla uutta käytäntöä. Työlle on ilmennyt selvä tarve, johon pyrin vastaamaan järjestettävällä teemapäivällä.

Nuoret ovat liikenteessä riskialtis ryhmä. Opinnäytetyön kohdistuminen nuoriin on merkittävää juuri siksi, että vaikka nuoria, tässä yhteydessä 15–24-vuotiaita, Suomen väestöstä on vain noin 12 prosenttia, on joka kolmas tieliikenteessä vahingoittunut nuori henkilö. (Liikenneturva s.a.a.) Liikenneturvan vuoden 2018 tilastokatsauksessa kerrotaan, että nuorten tyypillisimmät tieliikenneonnettomuudet ovat tieltäsuistumisonnettomuuksia, ja rattijuopumusten seurauksena vahingoittuu paljon nuoria. Nuoret henkilöt usein yliarvioivat omia ajotaitojaan ja ottavat tavallista enemmän riskejä. Nuorten kuljettajien suhteutettu kuolemanriski onkin yli kaksinkertainen verrattuna koko muuhun väestöön, ja rattijuopumustapauksissa kuolleiden ja loukkaantuneiden määrästä yli kolmasosa on nuoria henkilöitä. (Liikenneturva 2018.)

Opinnäytetyön tarkoitus on vaikuttaa kiuruvetisten nuorten liikennekäyttäytymiseen ja päihteidenkäyttöön. Päihdemyönteisyys nuorten keskuudessa on valtakunnallisesti huolestuttava ilmiö, johon opinnäytetyön avulla halutaan vaikuttaa. Opinnäytetyöllä halutaan lisätä nuorten tietoisuutta ja turvallisuutta minimoimalla omasta toiminnasta aiheutuvia riskejä liikenteessä.

Opinnäytetyö tuottaa tarpeellista tietoa nuorille, toimeksiantajalle, yhteistyökumppanille sekä itselleni oppimiskokemuksena. Teemapäivästä tuotettua tietoa voidaan hyödyntää muissa vastaavanlaisissa tapahtumissa, joissa toteutetaan liikenne- ja päihdekasvatusta. Kiuruveden nuorisopalvelut tulevat käyttämään järjestämäni päivää ja sen toimintapisteitä vuosittain järjestettävänä tapahtumana paikallisille nuorille. Teemapäivästä muodostuu uusi käytäntö, jota voidaan muuttaa tarpeen mukaisesti. Henkilökohtaiset oppimistavoitteeni opinnäytetyössä ovat ohjaustaitojen kehittäminen ja oppiminen prosessiluontoisesta työskentelystä.

2 NUORUUDEN IKÄVAIHE

Maailman terveysjärjestö eli WHO (World Health Organization) määrittelee nuoriksi 10–24-vuotiaat. Suuri osa tästä ikäryhmästä voidaan yhdistää ikäryhmäperusteisesti myös käsitteen lapsi alle, jos nuori on 18-vuotias. Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n mukaan nuoruus sijoittuu 15–24 ikävuoden välille. (WHO 2014.) Suomessa nuorisolaki määrittelee nuoren alle 29-vuotiaaksi (Nuorisolaki 2016, § 3).

Nuoruus ikävaiheena on siirtymäaika lapsuudesta kohti aikuisuutta. Tähän kehityskulkuun kuuluvat useat eri muutosvaiheet, jotka liittyvät niin fyysiseen kasvuun, ajattelun kehittymiseen sekä sosiaaliin tekijöihin, kuten läheisten odotuksiin ja yhteiskunnan rakenteisiin. Nuoruusiässä tehdyt valinnat muokkaavat pohjaa tulevaan elämäntulkkuun, joka nuorella on aikuisena edessään. Nuoruus on monelta osin hyvin haavoittuvaa aikaa. Moni nuori sortuu tällöin esimerkiksi omaisuusrikollisuuteen ja muuhun ongelmakäyttäytymiseen. Monet ongelmakäyttäytymiseen liittyvistä ilmiöistä vähenevät aikuisikää kohden, vaikkakaan kaikilla näin ei tapahdu. Jos ongelmakäyttäytymiseen ei puututa ajoissa ja saada sitä vähenemään, päädytään tyypillisesti vakaviin ongelmiin, jotka koskevat niin alkoholin käyttöä kuin rikollisuutta. (Nurmi ym. 2006, 124–125.)

Nuoriso mielletään usein yhtenäiseksi ihmisjoukoksi, niin sosiaalisesti kuin kulttuurisesti eheäksi ryhmittymäksi. Nuorisotutkijat ovat korostaneet, että näin ei kuitenkaan ole: nuoret ovat yksilöitä ja nuoruuden ikävaihe on moniulotteinen. Nuoruutta voidaankin pitää ristiriitaisena elämänvaiheena, jossa mahdollisuudet, odotukset, vapaus ja erinäiset uhkakuvat kamppailevat keskenään. Iän kartuttua vastuun määrä kasvaa. Nuoruus on vaihe lapsuuden ja aikuisuuden välillä: biologisen, psyykkisen ja sosiaalisen kypsymisen prosessi. Nuoruutta voidaan kuvata ”ei enää, mutta ei vielä” -vaiheena. (Nivala ja Saastamoinen 2007, 10.)

Psykologi Jean Piaget'n (1896–1980) kehityspsykologia perustuu ihmisen kognitiivisen kehityksen tarkasteluun. Piaget kuvaa nuoruuden ikävaihetta muodollisten operaatioiden kautena. Muodolliset operaatiot lähtevät liikkeelle yhteistoiminnasta muiden ihmisten kanssa. Lapsen siirtyessään murrosikään lapsen sosiaalisessa elämässä painottuu yhä enemmän yhteistyö, jossa mielipiteiden vaihto ja niiden arvostelu ryhmän säätelyn alaisena tulee mahdolliseksi. Toisen ymmärtäminen ja mielipiteiden muutokset ovat kauden keskeisessä asemassa. Nuoren ajattelu muuttuu joustavammaksi, kun hän pääsee arvioimaan erilaisia mielipiteitä. Pienellä lapsella toimintaan ja todellisuuteen sisältyy rajoituksia, kun taas nuori tarkastelee mielessään erilaisia mahdollisuuksia, muodostaa teorioita sekä hahmottaa kuviteltuja maailmoja. Kiinnostus sosiaalisia järjestelmiä kohtaan ajaa nuoren arvostelemaan omia perusteitaan ja näin tarkastelemaan itseään sekä erilaisten jäsenryhmien olettamuksia. (Beard 1971, 118–119.)

Nuoren suhtautuminen sääntöihin ja sopimukseen kokee muutosvaiheen: hän ei enää pidä sääntöjä muuttumattomina vaan ymmärtää niiden taustalla olevan aikuisten päätökset. Nuori muuttaa näitä sääntöjä mieleisempään kaivaten kuitenkin tuekseen tovereiden hyväksyntää. Myös nuoren moraaliarviointi muuttuu vähemmän ankaraksi. (Beard 1971, 119.)

Nuoruusikää on kuvailtu eräänlaiseksi sosiaalisesti syntyväksi, jossa nuorten ystävyys-suhteiden merkitys korostuu, kun tunne-elämän vivahteet lisääntyvät. Nuoret samaistuvat ja ottavat vaikutteita erilaisista viiteryhmistä, kuten esimerkiksi senhetkisistä pinnalla olevista nuorisokulttuureista. Nuoret ovat usein erittäin epäitsenäisiä, muiden arvostuksien ja tunteiden vietävissä. Sosiaalisessa kehityksessä merkittävänä vaikuttajana on kaveripiiri, joka pahimmassa tapauksessa ajaa nuoren arveluttavaan käytökseen. Tätä voidaan kuitenkin pitää luonnollisena sosiaalisen kehityksen esivaiheena, joka tukee nuorta kehittymään sosiaalisesti yhteisön jäseneksi ja auttaa nuorta itsenäistymään vanhemmistaan. Aluksi nuoren tulee olla epäitsenäinen yhteisön jäsen, jotta myöhemmin kykenee olemaan sosiaalinen omaehtoisesti. (Turunen 2005, 115–116.)

Nuoruus on mahdollista jakaa kolmeen eri jaksoon, joissa nuori kohtaa itselleen uusia haasteita ja tehtäviä. Nuoruutta käsitellään tässä yhteydessä 12–20 ikävuoden välillä. Nämä vaiheet voidaan jakaa seuraavan esimerkin mukaisesti nuoruusiän varhais-, keski- sekä loppuvaiheeseen:

1. Nuoruuden varhaisvaihetta (12–15-vuotiaana) on kuvattu ihmissuhteiden kriisin vaiheeksi, jossa varsinainen biologinen murrosikä alkaa. Tälle kehitysvaiheelle tyypillistä on protestointi omia vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan. Vastapainona nuori luo uusia ystävyys-suhteita ikätovereidensa kanssa.
2. Nuoruusiän keskivaihe sijoittuu 15–18-ikävuoteen, ja siitä puhutaan myös identiteettikriisin vaiheena. Nuori kokee samaistumisen ja ihastumisen tunteita sekä rakentaa syvällisiä ihmissuhteita. Minäkokemus alkaa selkeytyä, mutta nuori haluaa kokeilla omia rajojaan.
3. Nuoruusiän loppuvaihe (18–20-vuotiaana) käsittää ideologisen kriisin. Nuori aikuinen kokee eräänlaisen seestymisvaiheen. Hän pohdiskelee omaa asemaansa maailmassa ja alkaa aloittamaan itsenäistä elämää. (Dunderfelt 2011, 84–85.)

Professori Robert J. Havighurst (1900–1991) tunnetaan kehitystehtäviin liittyvästä pohdinnastaan ihmisten eri elämänvaiheissa. Kehitystehtävillä tarkoitetaan haasteiden kohtaamista ja niistä selviytymistä niin, että yksilön kehittyminen ja seuraavaan elämänvaiheeseen siirtyminen mahdollistuvat. Havighurst on koonnut nuoruuden ikävaihetta koskevia kehitystehtäviä: Ensimmäisenä kehitystehtävänä on saavuttaa uusi, kypsä suhde molempiin sukupuoliin. Nuori löytää itselleen ominaisen roolin, joko maskuliinisen tai feminiinisen. Nuoruudessa oma fyysinen ulkonäkö omaksutaan ja hyväksytään sekä keho opitaan käyttämään tarkoituksenmukaisesti. Tunne-elämän saralla itsenäisyys vanhempiin ja muihin aikuisiin saavutetaan ja valmistautuminen sitoutumiseen ja perhe-elämään alkaa. Kehitystehtäväksi nähdään myös vastuun ottaminen taloudellisista asioista. Nuoruuteen kuuluu oman maailmankatsomuksen, arvomaailman ja moraalikäsitteiden kehittäminen, jolloin elämää voidaan ohjata. Sosiaalisesti vastuulliseen käyttäytymiseen pyrkiminen ja pääseminen on keskeinen kehitystehtävä. (Dunderfelt 2011, 85–86.)

3 LIIKENNEKASVATUS

Liikennekasvatuksesta puhuttaessa harva ymmärtää, mitä sillä käytännössä tarkoitetaan. Yleisestä käsityksestä poiketen liikennekasvatuksella tarkoitetaan paljon suurempaa kokonaisuutta kuin pelkkiä sääntöjä tai kieltoja. Liikennekasvatukseen liittyvät niin ennakointi, turvallisuus kuin terveystieteiden tunnistaminen ja niiden välttäminen. Liikennekasvatuksessa korostetaan vastuullisuutta, otetaan huomioon sekä sosiaaliset että eettiset näkökulmat ja edistetään muiden huomioimista liikenteessä eri kulkuvälineillä liikuttaessa. Keskeisintä liikennekasvatuksessa on huomioida tehdyn työn paikallisuus, toiminnallisuus, tavoitteellisuus, ongelmanratkaisu sekä jatkuvuus. Kun liikennekasvatusta toteutetaan yhdessä ympäröivän yhteisön kanssa, ovat tulokset kaikkein tehokkaimpia. Yhteistyötä kotien kanssa ei tule myöskään unohtaa. Liikennekasvatusta voidaan toteuttaa useiden eri ikäryhmien kanssa. (Liikenneturva s.a.b.)

Nuorten asenteisiin ja käyttäytymismalleihin liikenteessä voidaan vaikuttaa erilaisin keinoin käyttämällä hyödyksi esimerkiksi tietoa ja tosiasioita, omakohtaisia kokemuksia sekä tunteisiin vetoamista. Nuorten oma osallisuus edesauttaa työn onnistumista. Menetelmistä rangaistuksiin ja valvontaan perustuvat keinot eivät ole valistuskeinoina tuottaneet toivottua tulosta. Nuoret pitävät kiinnostavina ja vaikuttavina liikennekasvatusmuotoina etenkin autokoulua sekä esimerkiksi sellaisen nuoren kertomusta, joka on itse loukkaantunut liikenneonnettomuudessa. Osa nuorista, etenkin itse riskejä ottavat nuoret, ovat kaivanneet rajumpaa valistusta, kuten kuvia todellisista onnettomuustilanteista. (Liikenneturva s.a.c.)

Liikennekasvatuksessa keskeisinä lähtökohtina ovat liikenneturvallisuus ja sen edistäminen. Liikenneturvallisuus on laaja kokonaisuus, jonka toteutumisesta lukuisat eri tahot vastaavat. Liikenneturvallisuuden vaikuttavia tekijöitä ovat rakennettu liikenneympäristö, ajoneuvot, olosuhteet, lainsäädäntö, kuljettajat, muut tienkäyttäjät ja tiellä liikkujat. (Poliisi s.a.) Vapaa-aikatoimen, kuten liikunta- ja nuorisotoimen liikenneturvallisuustyö perustuu nuoriin kuntalaisiin. Yhteistyö vapaa-aikatoimen ja muiden hallintokuntien kesken on välttämätöntä työn onnistumisen kannalta. Nuorilla liikkuminen on osa elämäntapaa ja sosiaalista vuorovaikutusta, joten nuorten liikenneturvallisuustyön teemojen tulisi olla nuorten mielenkiintoa herättäviä. Aihealueita voivat olla esimerkiksi nopeudet, alkoholi ja vastuullisuus liikenteessä. Nuorisotoimen yhteistyökumppaneita ovat muun muassa sivistys- ja opetustoimi sekä erilaiset nuorisojärjestöt. Esimerkkejä nuorten liikenneturvallisuustyöstä ovat mopoilijoille, moottoripyöräilijoille ja autoilijoille järjestetyt ennakoivan ajon kurssit sekä keskustelutilaisuudet, erilaiset liikennetapahtumat ja toimintaprojektit. (Liikenneministeriö, Suomen Kuntaliitto, Tielaitos ja Liikenneturva 1999, 28.)

Nuorisopalveluilla on merkittävä rooli tukea syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja toteuttaa ennaltaehkäisevää päihdetyötä, jolla puolestaan on suuri merkitys liikenneturvallisuuteen. Liikenneturvallisuuden näkökulmasta yksi perusongelmista on nuorten suuri määrä liikenneonnettomuuksissa, minkä vuoksi liikenneturvallisuustyö nousee keskeiseen asemaan nuorisotyön toiminnassa. Tärkeäksi katsotaan nuorten oma osallistuminen liikenneturvallisuustyön suunnitteluun ja toteutukseen sekä sosiaalisen median hyödyntäminen, jota pidetään tärkeänä vuorovaikutuskanavana nuorten parissa.

Liikenneturvallisuustyön käsikirjassa on laadittu toimintaesimerkkejä liikenneturvallisuustyön toteutukseen nuorisotyön osalta. Näitä ovat muun muassa nuorisotyöntekijöiden perehdyttäminen liikennekasvatustyön sisältöihin ja toimintamalleihin, liikenneturvallisuuden sisällyttäminen nuorisotyön strategiaan sekä liikenneturvallisuusteeman lisääminen osaksi ehkäisevää päihdetyötä. Liikenneturvallisuustyössä tulisi hyödyntää monialaisia yhteistyöryhmiä ja tukea huoltajia liikennekasvatustyössä keskustellen ja erilaisia materiaaleja käyttäen. Käsikirjassa korostetaan nuorisovaltuuston ja oppilaskunnan nostamista osaksi liikenneturvallisuustyön ideointia ja toteutusta. Käytännön työssä liikennekasvatusta voidaan toteuttaa järjestämällä liikenteeseen liittyviä tapahtumia, tempauksia ja teemailtoja esimerkiksi nuorisotalon tiloissa. (Heltimo ja Korhonen 2016, 42.)

3.1 Nuorten liikenneonnettomuuksiin vaikuttavat tekijät

Nuorten tapaturma-alttiuteen vaikuttavat sekä yksilö- että elämäntapatekijät, kuten myös sosiaaliset suhteet ja sosioekonomiset tekijät. Yksilö- ja elämäntapatekijöihin lukeutuvat muun muassa ikä, sukupuoli, henkinen ja fyysinen hyvinvointi, päihteiden käyttö sekä muuhun riskikäyttäytymiseen liittyvät tekijät. Sosiaaliset suhteet puolestaan käsittävät perheen, ystäväpiirin ja lähiyhteisön. Sosioekonomisia tekijöitä ovat asuinpaikka sekä vanhempien tulo- ja koulutustaso. Nuorten liikennetapaturmista suurin osa tapahtuu moottoriajoneuvolla liikuttaessa, jolloin tapaturma tapahtuu ensin mopolla, skootterilla tai auton matkustajana ja myöhemmin itse autolla ajaessa. (THL s.a.)

Nuoret ovat liikenteessä hyvin riskialtis ryhmä, sillä tämän ikävaiheen tyypillisiin piirteisiin kuuluvat impulsiivisuus, heikko päätöksenteko sekä vähäinen ennakointikyky. Impulsien ja tunteiden säätely ovat kehitysvaiheessa, joten nuori saattaa ottaa turhia riskejä, eikä hän välttämättä osaa ajatella tekojensa seurauksia. Vaikka nuoria (tässä yhteydessä 15–24-vuotiaita) Suomen väestöstä on vain noin 12 prosenttia, on joka kolmas tieliikenteessä vahingoittunut nuori henkilö. Nuorten vakaville onnettomuuksille tyypillisiä syitä ovat ylinopeus, tieltä suistuminen, turvavöiden käyttämättömyys, alkoholia nauttinut kuljettaja sekä kuljettajan ollessa nuori mies. (Liikenneturva s.a.a.)

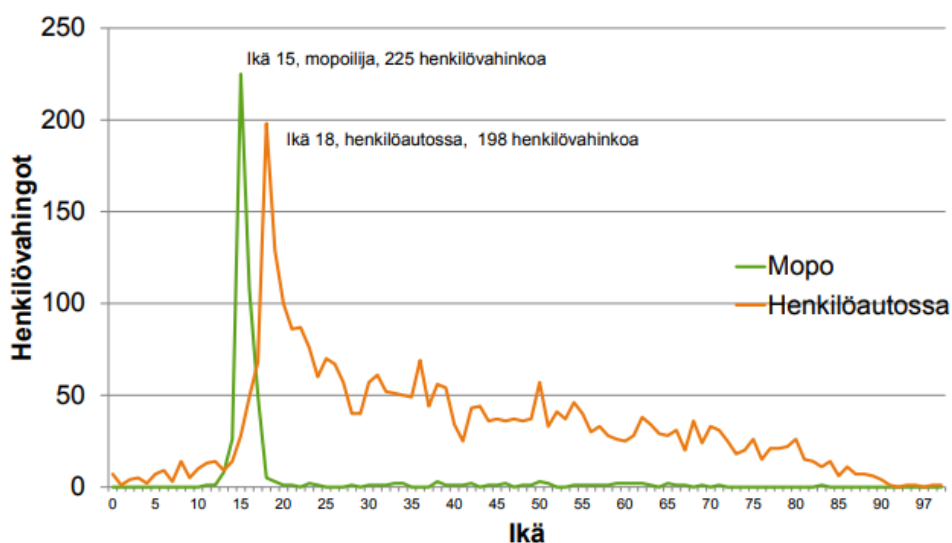
Suomessa suurin syy alle 25-vuotiaiden tapaturmaisiin kuolemiin ovat tieliikenneonnettomuudet. Nuorten tieliikenneonnettomuudet ovat usein yhteydessä vapaa-aikaan, johon lukeutuvat erityisesti viikonloput, yöt sekä kesälauantait. Vuoden 2014 tilastoista ilmenee, että 15–24-vuotiaiden liikenteessä tapahtuneista kuolemantapauksista yli puolet ajoittuivat viikonlopuille. Päihteiden käytöllä on selkeä vaikutus onnettomuuksiin ja onnettomuusriskeihin. Alkoholin tai muun päihteen pitoisuus veressä lisää riskiä liikenneonnettomuuksiin. Onnettomuusriski suurenee jo pienistä annoksista, ja korkeissa alkoholipitoisuuksissa ja sekakäytössä riski voi kasvaa jopa monisatakertaiseksi. Päihteiden käyttö lisää onnettomuusriskiä muun muassa heikentämällä suorituskykyä, lamaannuttamalla keskushermostoa, heikentämällä koordinaatiokykyä, lisäämällä impulsiivisuutta, vähentämällä harkintakykyä, lisäämällä taipumusta ottaa riskejä sekä vääristämällä käsitystä omista taidoista. (THL 2018.)

Myös elämäntyyliillä on katsottu olevan vaikutuksia liikenneonnettomuuksiin. Ulkoisesti riskikuljettaja on mahdollista yrittää tunnistaa ajotyylisiä ja käyttäytymisen valinnoista. Liikennekäyttäytyminen heijastuu ihmisen yleiseen tapaan suhtautua ympäristöön. Onkin sanottu, että ihminen ajaa niin kuin

elää. Yhdysvaltalaisen tutkimusten mukaan esimerkiksi rikollisuudella ja liikenneonnettomuuksilla on katsottu olevan yhteyttä. Liikenteessä riskejä ottavan kuljettajan piirteitä ovat lyhytjäntteisyys, äkkipikaisuus ja impulsiivisuus. Riskikuljettaja vastustaa usein auktoriteetteja ja hänen on vaikea hallita itseään. Nuori riskikuljettaja toimii mielijohteidensa mukaan yrittäen korvata mahdollista huonoa menestystä tai puutteita toimimalla liikenteessä vaarallisella tavalla. Nuori saattaa olla yksin turvallinen kuljettaja, mutta kavereiden ollessa kyydissä halu näyttää korostuu. Liikennerikkomuksia toistuvasti tekevä nuoren vanhempien on todettu olevan vähän kiinnostuneita ympäristöstään, minkä vuoksi nuorikaan ei ole oppinut ottamaan vastuuta ympäristöön liittyvistä tekijöistä. Riskikäyttäytyminen tyypillisesti häviää iän karttuessa, mutta kaikilta se ei häviä kokonaan. (Mattila 2002, 71–73.)

3.2 Nuorten liikenteessä tapahtuneiden henkilövahinkojen nykytila

Viimeisten kymmenen vuoden aikana nuorten (15–24-vuotiaat) liikennekuolemat ja loukkaantumiset ovat olleet selvässä laskussa. Määrällisesti onnettomuudet ovat laskeneet yli 40 prosenttia viimeisen kymmenen vuoden aikana, mutta nuorten määrä onnettomuuksissa on silti huomattava. Kun nuoria kuljettajia verrataan koko väestöön, on nuorten suhteutettu kuolemanriski yli kaksinkertainen muuhun väestöön verrattuna. Onnettomuustilastot antavat osiittain nuorten osuudesta liikenneonnettomuuksissa. (Liikenneturva 2018.)

KUVIO 1. Liikenteessä tapahtuneet henkilövahingot iän mukaan (Liikenneturva 2018.)

Kuvio 1 osoittaa vuoden 2017 henkilövahinkojen määrän ikäperusteisesti. Kuviosta nähdään sekä mopoilijoiden että henkilöautoilijoiden vahingot. Kuviosta voidaan havaita, että nuorten osuus henkilövahingoissa on huomattavasti korkeampi muihin ikäryhmiin verrattuna. Vuoden 2017 tilatojen mukaan 15-vuotiaille mopoilijoille sattui 225 henkilövahinkoa ja 18-vuotiailla henkilöautoilijoilla henkilövahinkojen määrä oli 198.

4 EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

Sosiaalialan ydin on tukea ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Työntekijältä tämä edellyttää taitoja auttaa asiakasta tai asiakasryhmää löytämään omat, yhteisönsä ja yhteiskuntansa voimavarat, jolloin näitä voimavaroja voidaan käyttää elämän eri vaiheissa terveyden ja hyvinvoinnin tukena. (Janhonen ja Vanhanen-Nuutinen 2005, 12.) Sosionomi pyrkii työssään voimaannuttamaan yhteisöissä elävien ihmisten arkea yhteisötyön avulla. Tällöin vaikutuksen kohteina ovat asiakkaan elämäntilanne tai välillinen toiminta, kuten yhdyskuntien kehittäminen. Yhteisöllisyyttä voidaan pitää eräänlaisena välineenä sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseksi, uusien ihmissuhteiden luomiseksi sekä sosiaalisten verkostojen rakentamiseksi. Yhteisötyön tavoitteena on vastata yhteisössä esiintyviin sosiaalisiin ongelmiin. Yhtenä sosiaalisena ongelmana voidaan pitää esimerkiksi alkoholin käyttöä. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka ja Saarnio 2011, 152–155.)

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä on tullut voimaan 1.1.2015. Lain mukaan kunnan tulee huolehtia ehkäisevän päihdetyön organisoinnista alueellisesti ja nimetä toimielin, joka vastaa ehkäisevän päihdetyön tehtävistä. Toimielimen tehtävistä suhteessa nuorisotyöhön kerrotaan lain viidennen pykälän kohdissa neljä ja viisi seuraavasti:

Toimielimen tehtävänä on esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimissa sekä elinkeinotoimissa; huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa. (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 2015, § 5.)

Ehkäisevä päihdetyö on hyvin monitasoinen käsite, joka usein mielletään samaksi asiaksi kuin päihdekasvatus. Ehkäisevällä päihdetyöllä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla ehkäistään ja vähennetään päihteiden käyttöä. Päihteet käsittävät niin alkoholin, huumausaineet, erilaiset rauhoittavat lääkkeet sekä muut päihdyttävät aineet, kuten esimerkiksi liuottimet. (Havio, Inkinen ja Partanen 2008, 50.) Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan vaikuttamalla esimerkiksi päihteiden saatavuuteen, hintaan, päihteisiin liittyvään tietoon sekä asenteisiin. Muita kohteita ovat lisäksi päihteiden käyttötapoihin sekä ongelmakäyttöä synnyttäviin olosuhteisiin ja tätä tukevaan kulttuuriin vaikuttaminen. Ehkäisevä päihdetyö on laaja-alainen kokonaisuus, johon lukeutuvat niin terveyttä suojaavat toimet, tiedon välittäminen kuin arvoihin ja normeihin keskittyminen. Kohderyhmille suunnatut hankkeet ovat myös yksi osa ehkäisevää päihdetyötä. (Kylmänen 2005, 9.)

Ehkäisevällä päihdetyöllä tulee olla selkeästi rajatut kohteet ja tavoitteet. Yksilötasolla tavoitteeksi voidaan asettaa elämänhallinnan vahvistaminen, etenkin suhtautumisessa päihteisiin, kun taas yhteisön tavoite ehkäisevässä päihdetyössä on yleisen hyvinvoinnin lisääminen. Yksilön ajatusmaailman vahvistamisen avain on onnistuneessa vuorovaikutuksessa, johon päästään osallistavilla toimintamuodoilla. Toiminnassa tulee huomioida ajankohtaisuus eli se, miten ja millaisena nuoret kokevat oman arkensa. (Kylmänen 2005, 9.)

Nuorten ehkäisevällä päihdetyöllä katsotaan olevan seitsemän keskeistä tehtävää. Ensimmäiseksi tehtäväksi on asetettu päihdeopetuksen tarjonta, jonka tyypillisimpinä toimintaympäristöinä toimivat koulu ja nuorisotalo. Opetustyö painottuu terveystietoon sekä muihin oppiaineisiin. Koulut ja nuorisotoimi tekevät yhteistyötä erilaisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Toisena ehkäisevän päihdetyön tehtävänä voidaan pitää päihteiden käytön haittoihin kohdistuvaa kontrollin lisäämistä. Tällä tarkoitetaan moniammatillista yhteistyötä, jonka keskiössä ovat myös nuorten vanhemmat ja huoltajat. Moniammatillinen verkosto muodostuu esimerkiksi kouluterveydenhuollon, lastensuojelun, nuorisotoimen, poliisin, yhdistysten ja järjestöjen sekä elinkeinoelämän ammattilaisista. Tarpeen vaatiessa mukaan voidaan liittää nuorisopsykiatrisia ja päihdehuollon palveluja. Oleellisessa osassa on nuorten osallistaminen. Kolmas tehtävä painottuu alkoholin tarjontaan tai käytön rajoittamiseen liittyviin toimiin erilaisissa vapaa-ajan tapahtumissa. Tapahtuman tai tilaisuuden järjestäjällä on merkittävä vastuu rajoitustoimenpiteistä. Yhteistyötä tehdään lisäksi poliisin ja järjestyksenvalvojen kanssa. Nuorten ehkäisevän päihdetyön tehtävät 4–7 käsittävät alaikäisten alkoholiuomien saatavuuden estämisen, julkisen alkoholin käytön kontrolloinnin, rattijuoppouden kontrolloinnin sekä vastuun painottamisen yksilö- ja paikallistasolle. (Kylmänen 2005, 11.)

Työntekijältä ehkäisevä päihdetyö edellyttää tietoa päihteistä ja varhaisesta puuttumisesta. Puuttumisen eri mallien tiedostaminen ja palveluverkoston tuntemus ovat merkittäviä tekijöitä. Puuttumisen malleista sovitaan työyhteisössä, jolloin samalla muodostetaan alueellisesti yhteisiä pelisääntöjä. Yhtenäisyys ja laadun turvaaminen ovat ehkäisevän päihdetyön keskiössä, jolloin työntekijät ja toimijat tarvitsevat tietoa etenkin päihteiden kokeilun tai käytön tunnistamisesta, keinoista ottaa päihteet puheeksi sekä asiallisesta ja realistisesta suhtautumisesta päihteisiin. (Kylmänen 2005, 24.)

4.1 Nuorten ehkäisevän päihdetyön tasot

Ehkäisevää päihdetyötä voidaan toteuttaa kolmella tasolla. Nämä tasot ovat primaari-, sekundaari ja tertiääritaso. Oheiseen taulukkoon (taulukko 1) olen koonnut edellä mainittujen tasojen tavoitteet.

TAULUKKO 1. Ehkäisevän päihdetyön tasot ja tavoitteet (Kylmänen 2005, 10.)

Taso ja kohderyhmä	Tavoitteet
Primaari - ryhmä (yksilöllisyys)	- interventio (lyhytneuvonta) - kasvatustyö ja tiedon jakaminen - vaikuttaminen kohderyhmän käsityksiin ja käyttäytymiseen - vaikuttaminen terveystottumuksiin - ryhmätyöskentely yksilöllisyys huomioiden
Sekundaari - tietty ryhmä ja yksilö	- riskiryhmäehkäisy - varhainen puuttuminen
Tertiääri - päihteiden ongelmakäyttäjät	- päihdeongelman uusiutumisen ehkäisy - rajoitukset

Primaaritason ehkäisy painottuu interventioon eli lyhytneuvontaan ennen varsinaista terveys- tai muun ongelman syntyä. Koulujen ja kotien kasvatustyö on esimerkki primaaritason ehkäisystä, jonka avulla pyritään vaikuttamaan nuorten käsityksiin ja käyttäytymiseen. Käytännössä tarkoitus on motivoida nuorta muuttamaan omia terveystottumuksia tai vastapainoisesti vahvistaa positiivisia terveystottumuksia. Yksilölliseen työskentelyyn on harvoin mahdollisuuksia ja tyypillistä on, että käsittely tapahtuu ryhmissä tai suuremmissa foorumeissa. Riskinä on nuorten käsitteleminen yhtenä kokonaisuutena, jota tulisi välttää huomioimalla yksilöllisyys ryhmän sisällä. (Kylmänen 2005, 10.)

Sekundaaritaso on tiettyyn ryhmään tai yksilöön kohdistuvaa riskiryhmäehkäisyä. Sekundaaritason avainsanana voidaan pitää varhaista puuttumista, jossa puututaan jo mahdollisesti kehittyvään sairautteen tai terveys- tai muuhun ongelmaan. Nuorilla ongelman voivat aiheuttaa huumausaineiden kokeilu ja käyttö. Tertiääritasolla tarkoitetaan korjaavaa ehkäisyä, jonka kohderyhmänä ovat päihteiden ongelmakäyttäjät. Ehkäisyn kohteita ovat tässä tapauksessa yksilön päihdeongelmien uusiutuminen, päihteiden käytöstä johtuvan sairauden etenemisen rajoittaminen tai käyttäytymishäiriön oireiden lievittäminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Toiminta on usein hoitoa ja kuntoutusta. Työntekijän tulee omata tieto päihderiippuvuuteen ja toipumiseen liittyvistä tekijöistä. Prosesissa voidaan kohdata sekä toipuva nuori että hänen vanhempansa. (Kylmänen 2005, 10–11.)

4.2 Päihdekasvatus

Päihdekasvatus lukeutuu ehkäisevän päihdetyön käsitteen alle. Päihdekasvatusta voidaan toteuttaa usein eri menetelmin, mikä lisää yhteistyön merkitystä päihdekasvatuksen saralla. Päihteet ovat monimuotoisia ja niiden käyttö monimutkaista, joten päihdekasvatuksessa on tarpeellista käyttää erilaisia lähestymistapoja. Yksi tapa toteuttaa päihdekasvatusta on päihdevalistus, jossa kohderyhmälle jaetaan tietoa päihteistä hyödyntämällä erilaisia viestinnän keinoja. Päihdekasvatuksessa vuorovaikutuksellisten menetelmien käyttö on nähty toimivana ja ryhmätoimintana toteutettu päihdekasvatus luo tilaa tavoitettavuudelle. Päihdekasvatuksessa kohderyhmä tavoitetaan ja samalla palautteen antaminen mahdollistuu. Ryhmään kohdistuvassa päihdekasvatuksessa yksittäinen riskinehkäisy jää taka-alalle ja yleinen ennaltaehkäisy korostuu. Ryhmämuotoisen päihdekasvatuksen tavoitteena on kartuttaa elämäntaitoja, lisätä tietoutta päihteistä ja niiden vaikutuksista sekä käydä arvoja käsittelevää keskustelua. Kieltäytyminen ja sosiaalinen sietokyky voidaan lukea mukaan päihdekasvatuksen aihealueisiin. (Rajapaltio ja Sutinen 2014, 8.)

Päihdekasvatusta toteuttavasta työntekijästä voidaan puhua päihdekasvattajana. Hyvän päihdekasvattajan osaamisen katsotaan koostuvan eri osa-alueista, joita ovat päihdetiedot, menetelmä tiedot, kouluttajataidot, yhteistyötaidot ja asenteet. Päihdetiedot kattavat tiedot erilaisista päihdeaineista sekä niiden vaikutuksista ja haitoista, riippuvuuksista sekä päihdetilanteesta. Menetelmä tiedoilla käsitetään tiedot ehkäisevän päihdetyön toimintamalleista ja menetelmistä. Päihdekasvattaja, jolla on kouluttajataidot, kykenee toimimaan kouluttajana ja hänellä on viestintään liittyvät perustiedot. Päihdekasvattaja osaa käyttää suojaavia tekijöitä vahvistavia harjoitteita sekä toiminnallisia ja osallistavia menetelmiä. Yhteistyötaitoihin sisältyy tieto kunnan ehkäisevän päihdetyön toimijoista ja

yhteistyötahoista. Kasvattaja kykenee työskentelemään ryhmässä ja toteuttaa päihdekasvatusta yhteistyössä muiden kanssa. Hyvän päihdekasvattajan tulee tarkastella omia päihdeasenteitaan ja työstää niitä. Kasvattaja muodostaa oman ammatillisen asenteen ja ymmärtää päihdeilmiöt laajana kokonaisuutena. (Heimo, Jalo, Tähkävuori ja Vahalahti 2012, 6.)

4.3 Nuorten päihteiden käyttö

Päihdemyönteisyys on yksi nuorten päihteiden käyttöön vaikuttavista riskitekijöistä. Päihdemyönteisyydellä tarkoitetaan hyväksyviä asenteita päihteitä kohtaan, jotka voivat näkyä esimerkiksi alkoholin ja huumeiden käytön hyväksymisenä arjessa. Nuorilla päihdemyönteisyyttä tyypillisesti lisäävät sosiaalinen ympäristö, kuten kaveripiirin asettamat paineet (THL 2012, 39.)

Nuoruusiän kehitys voi ilmetä käytöshäiriöiden, epäsosiaalisuuden ja päihteiden käytön muodossa. Nuorten päihteiden käyttöön ja sen aloittamiseen vaikuttavat merkittävästi ulkoiset tekijät, kuten nuoren kaveripiiri. Päihteitä käyttämällä pidetään hauskaa, rentoudutaan ja kokeillaan niiden vaikutuksia. Päihteiden käyttö voi olla nuorelle keino paeta arjen hankalia tilanteita tai vastavuoroisesti olla reitti tiettyyn ystäväpiiriin. Syitä päihteiden käytölle voivat olla nuorisokulttuurin vahvistaminen, symboli nuorisoryhmään kuulumisesta, keino vastustaa auktoriteetteja sekä pyrkimys vanhemmista irrottautumiseen. (Havio, Inkinen ja Partanen 2008, 166–167.)

Nuorten päihteiden käyttöä on mahdollista jaotella eri tasoihin. Kylmänen (2005) on nuorten ehkäisevää päihdetyötä käsittelevässä teoksessaan tarkastellut nuorten päihteiden käyttöä kuuden tason mukaisesti. Nämä tasot ovat

1. raittius,
2. kokeilukäyttö (tyypillisesti tupakka ja alkoholi),
3. satunnainen käyttö,
4. varhainen huolestuttava tai haitallinen käyttö (yhden tai useamman päihteen käyttö on vakiintunut, haittavaikutuksia alkanut ilmetä),
5. haitallinen käyttö (toistuvaa ja säännöllistä, useita haittaseuraamuksia) ja
6. päihderiippuvuus. (Kylmänen 2005, 23.)

Edellä mainituista tasoista kohdat 2–4 aiheuttavat eniten huolta ja näihden tasojen välinen siirtyvyys voi olla hyvinkin nopeatahtista. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi kokeilukäytöstä siirtymistä satunnaiseen käyttöön. Useimmiten huoli tulee ilmi nuoren ollessa huolissaan ystävästään tai itsestään. Haasteeksi voidaan asettaa tilanteen tunnistaminen ja käyttöön puuttuminen rakentavalla tavalla. (Kylmänen 2005, 24.)

Nuorten päihteiden käyttöä tarkastellessa on syytä nostaa esiin myös perinnölliset tekijät. Perinnöllisillä tekijöillä on vaikutuksia sekä käytön jatkumisen että riippuvuuden kehittymisen kannalta. Päihderiippuvuudelle altistavat perinnölliset tekijät omaavalla nuorella on suurempi todennäköisyys päihteiden käytön jatkamiseen ja riippuvuuden kehittymiseen kuin nuorella, jolla näitä tekijöitä ei ole.

Lapsuudessa ilmenneellä aggressiivisuudella, impulsiivisuudella ja vakavilla käytöshäiriöillä on ennustettu olevan vaikutuksia nuoruuden päihteiden käyttöön. Riskitekijöinä käytön aloittamiselle ovat lisäksi perhetekijät, kuten vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat, heikko sosioekonominen asema, rajojen epäjohtonmukaisuus, nuoren ja vanhemman etäinen suhde sekä erinäiset perheen sisäiset konfliktit ja vihamielinen ympäristö. (Havio, Inkinen ja Partanen 2008, 167.)

Nuorten päihteiden käyttöä on tutkittu vuodesta 1995 alkaen ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) -tutkimuksessa neljän vuoden väliajoin. Kyseisen koululaistutkimuksen viimeisimmät tulokset (taulukko 2) ovat vuodelta 2015 antaen seuraavaa tietoa suomalaisien nuorten päihteiden käytön nykytilasta:

TAULUKKO 2. Vuoden 2015 ESPAD-tutkimuksen tulokset (Raitasalo, Huhtanen ja Miekkala 2015, 33.)

Päihde	Käyttö
Alkoholi	15–16-vuotiaiden raittius on lisääntynyt ja humalajuominen vähentynyt. Kerralla juodaan aiempaa vähemmän ja alkoholin käytön aloitusikä on noussut. Tyypillisimmin alkoholia saadaan kavereilta tai sisaruksilta.
Tupakka	15–16-vuotiaat käyttävät vähemmän tupakkaa, mutta pojilla nuuskan käyttö on lisääntynyt. Tupakointiin liittyviä riskejä katsotaan olevan enemmän. Sähkösavukkeiden kokeilu on yleistä.
Huumeet	15–16-vuotiailla ei esiinny suuria muutoksia huumeiden käytössä. Kaikkein yleisin huume nuorten keskuudessa on kannabis. Huumeiden käyttöön liittyviä riskejä katsotaan liittyvän vähemmän kuin aiemmin.

Vuoden 2015 ESPAD-tutkimuksen tuloksista voidaan havaita, että alkoholin käyttö on vähentynyt ja elinaikanaan humalassa olleiden osuus laskenut aiempiin tutkimustuloksiin verrattuna. Viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana nuorten humalajuomisessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia positiiviseen suuntaan. Vuonna 1999 kymmenesosa ikäluokasta ei ollut koskaan juonut alkoholi-juomia kun taas vuonna 2015 raittiiden 15–16-vuotiaiden osuus on ollut 26 prosenttia. (Raitasalo, Huhtanen ja Miekkala 2015, 33.) Kouluterveyskyselyn tuloksiin peilaten voidaan todeta, että nuorten päihteiden käytössä on nähtävissä alueellisia eroja. Päihteiden käyttöä ehkäisevään ja vähentävään työhön tulee kiinnittää huomiota myös jatkossa.

Tupakkaa kokeilleiden ja säännöllisesti käyttävien nuorten osuudet ovat pienentyneet. Vuonna 2015 yhdeksäsluokkalaisista pojista 12 prosenttia ja tytöistä 10 prosenttia kertoi tupakoivansa päivittäin.

Nuuskan käyttö puolestaan on lisääntynyt jyrkästi. Nuuskaa joskus elinaikanaan käyttäneiden osuudet ovat pojilla 42 prosenttia ja tytöillä 13 prosenttia. Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan sähkötupakan ja vesipiipun käyttö ovat lisänneet suosiotaan. (Raitasalo, Huhtanen ja Miekkala 2015, 33.)

Nuorten kannabiksen käytössä ei ole tapahtunut suuria muutoksia kahdella viimeisimmällä mittauskerralla. Vuoden 2015 tulokset osoittavat, että kohderyhmän pojista kymmenen ja tytöistä seitsemän prosenttia on elinaikanaan kokeillut kannabista. Muita huumeita kokeilleiden nuorten osuus on vähentynyt, mutta huolestuttavaa on, että huumeiden käyttöön liittyviä riskejä aiempaa harvempi pitää suurina. ESPAD-tutkimuksen kohderyhmänä toimivat 15–16-vuotiaat nuoret, mikä on haasteellista nuorten huumeiden käytön tutkimisen kannalta, sillä huumeiden käyttö aloitetaan yleensä hie-
man vanhemmalla iällä. Tästä kertoo esimerkiksi vuoden 2014 tulokset, jolloin kohderyhmänä olivat 15–24-vuotiaat. Tämän ikäryhmän kannabista käyttäneiden osuus oli 23 prosenttia. (Raitasalo, Huhtanen ja Miekkala 2015, 33–34.)

5 TEEMAPÄIVÄ KIURUVEDEN AUTOKOULULLA

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteiksi voidaan yleisellä tasolla asettaa käytännön toimien ohjeistus ja opastus. Tuotoksena voidaan luoda ammatilliseen käyttöön tarkoitettu opas tai ohjeistus. Toiminnallisen työn tulisi perustua työelämälähtöisyyteen sekä käytännönläheisyyteen, ja siinä tulisi samalla osoittaa alan tietojen hallinta. (Vilka ja Airaksinen 2004, 9.)

Opinnäytetyössä korostuu toiminnallisuuden käsite. Teemapäivän perimmäinen ajatus on, että nuoret pääsevät itse näkemään ja kokeilemaan tehtävisteitä, eivät pelkästään olemaan kuulijoina. Näin saadaan heräteltyä nuorten mielenkiintoa ja teemapäivän mieleenpainuvuutta. Tarkoituksena on saada aikaan oppimiskokemuksia omien kokemusten ja pohdinnan avulla.

Toiminnallisuus lähtee liikkeelle ihmisen luontaisista tarpeista, tunteiden ja ajatuksien ilmaisusta. Käsiteltävä asia muuttuu todellisemmaksi, kun mielikuva muuttaa muotoaan niin, että muut ihmiset voivat sen havaita. Pelkkä reaktioista ja toiveista puhuminen ei riitä, ihmisillä on tarve ja halu tehdä enemmän, kokea. Toiminnallisuuden luontaista tarvetta voidaan hyödyntää sekä yksilö- että ryhmätoiminnassa itsetietoisuuden kasvun saavuttamiseksi. Toiminnallisuus ei ole tavoite vaan se on työväline. Kyseessä on menetelmä, joka antaa uusia mahdollisuuksia tarkastella elämää yksilön sekä yhteisön jäsenenä. Toiminnallisuutta voidaan hyödyntää kokemusten kuvaamisessa, tunteisiin tutustumisessa, identiteetin ja yhteisöllisyyden rakentamisessa sekä tukena tutkittaessa elämän eri vaihtoehtoja. (Mattila ja Ihanus 2012, 15–17.)

5.1 Teemapäivän valmistelut

Opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa otin yhteyttä Itä-Suomen poliisiin saadakseni taustatietoa opinnäytetyölle virkavallan näkökulmasta. Halusin selvittää, kuinka poliisi näkee kiuruvetisten nuorten liikennekäyttäytymisen ja mitkä ovat heidän huolenaiheensa. Sain yhteyden poliisi Sari Hukkaan, joka antoi minulle seuraavanlaisen tiedonannon sähköpostitse:

Liikennekäyttäytyminen ei ole sen kummempaa Kiuruvedellä kuin muidenkaan paikkakuntien nuorilla. Suurin osa osaa ajaa siististi ja noudattaa liikennesääntöjä. Joka keväät tulee mopo-ongelmat esille ja se laantuu talvea kohti. Talvella tulee luistattelijat esille, jotka aiheuttavat pahennusta luistatteleamalla muun liikenteen seassa. Jokaisella paikkakunnalla poliisia huolestuttaa, että ajoneuvon kuljettaja ei ymmärrä millaista vaaraa hän aiheuttaa muille tiekäyttäjille esimerkiksi ajamassa luisussa tai ajamalla viritetyllä mopolla. (Hukkanen 2017-12-11).

Opinnäytetyön alkuperäisenä ajatuksena oli järjestää tapahtuma yhteistyössä Kiuruveden yläkoulun kanssa. Tällä tavoin mahdollisimman suuri määrä nuoria olisi saatu tavoitettua, mutta aikataulullisesti tämä ei onnistunut. Päätimme toimeksiantajan kanssa ottaa yhteyttä paikalliseen autokouluun, sillä heidän mukana olonsa voisi lisätä nuorten mielenkiintoa tapahtumaan osallistumiseksi. Autokoulu oli innostunut ajatuksesta ja ryhdyimme suunnittelemaan jatkoa. Sovimme, että teemapäivä tultaisiin järjestämään heidän yritystiloissaan, jolloin nuoret saisivat mahdollisuuden tutustua heidän uusiin tiloihinsa. Toteutuksessa tultaisiin hyödyntämään autokoulun uutta ajosimulaattoria.

Ennen teemapäivää tuli tehdä valmisteluja niin aikataulun, ohjelman kuin materiaalien suhteen. Pidimme tapaamisen autokoulun henkilökunnan kanssa löytääksemme yhteisen päivämäärän tapahtumalle. Päätimme, että teemapäivä tulotisiin järjestämään keskiviikkona 29. marraskuuta 2017 kello 15–18. Paikalle luotaisiin toiminnallisia pisteitä, joiden keskiössä ovat liikenne- ja päihdekasvatus. Tapahtuman markkinoinnin kohderyhmänä olisivat 13–18-vuotiaat nuoret ja palautetta päivän onnistumisesta kerättäisiin kirjallisesti.

Ryhdyin rakentamaan teemapäivän runkoa ja päädyin kolmeen toiminnalliseen tehtävapisteeseen. Pisteet tullaan käymään läpi pienryhmissä kiertäen ja jokaisella tehtäväpaikalla on oma ohjaaja. Ensimmäisellä pisteellä nuoret voivat kokeilla ajosimulaattorilla ajamista autokoulun opettajan ohjeistuksella. Ajosimulaattori vastaa realistista ajokokemusta, joten nuoret pääsevät kokeilemaan, miltä autolla ajaminen käytännössä tuntuu. Lisäksi pisteen yhteydestä löytyvät Kiuruveden nuorisopalveluille hankitut humala- ja huumelasit. Tarkoituksena on, että nuoret ajavat ajosimulaattorilla ensin ilman laseja, jonka jälkeen vuorostaan lasit päässä. Näin osallistujat voivat tarkastella havainnointi- sekä toimintakyvyn muutoksia alkoholin ja huumeiden vaikutuksen alaisena.

Toisella pisteellä katsotaan Liikenneturvan Punainen Liitu -kampanjan esittelyvideo, jossa ryhmä nuoria joutuu auto-onnettomuuteen. Videon päätyttyä nuorten kanssa keskustellaan tekijöistä, jotka heidän mielestään johtivat onnettomuustilanteeseen. Pisteen yhteyteen tullaan lisäämään kartonki, johon nuoret voivat kirjoittaa ajatuksiaan turvallisesta liikennekäyttäytymisestä. Kolmannella tehtäväpaikalla osallistujat pääsevät pelaamaan liikenneturvallisuuksietovisaa. Tietovisan kysymykset liittyvät liikenneturvallisuuteen, ja sen aihealueita ovat muun muassa liikennesäännöt sekä erilaiset liikennetilanteet. Lisäksi aulaan järjestetään kahvitarjoilu, jossa nuoret voivat odottaa oman ryhmänsä vuoroa, jos jollakin pisteellä aikaa kuluu suunniteltua kauemmin. Aulassa kerätään myös palautteet päivän päätyttyä.

Tapahtuman markkinointi tuli aloittaa hyvissä ajoin. Tapahtuman mainoksia jaettiin paikalliseen yläkouluun, lukioon, autokouluun, kauppojen ilmoitustauluille sekä Kiuruveden nuorisopalveluiden sosiaalisen median käyttäjätileille. Teemapäivän hankintoihin kuuluivat koulutuskäyttöön tarkoitettujen humala- sekä huumelasien tilaaminen. Humalalasisit simuloivat 0,8–1,5 promillen humalatilaa ja huumelasit LSD:n vaikutuksia. Muita suuria hankintoja teemapäivään ei tarvittu, sillä suurin osa materiaaleista löytyi jo nuorisopalveluilta tai yhteistyökumppanilta. Lähestyin sähköpostitse Liikenneturvan yhteyshenkilöä, joka lähetti minulle #rohkee -kampanjan aurinkolaseja tapahtumaan osallistuneille nuorille jaettavaksi. #rohkee on nuorille suunnattu, ajatuksia herättelevä kampanja rattijuopumusta vastaan.

5.2 Teemapäivän toteutus

Teemapäivän toteutus keskittyi toiminnallisiin tehtävapisteesiin, joissa jokaisella oli omat tavoitteensa. Oheiseen taulukkoon (taulukko 3) olen koontanut teemapäivän ja sen tehtävapisteesien tavoitteet ja menetelmät. Taulukko toimii teemapäivän rakenteen havainnollistamisen tukena.

TAULUKKO 3. Teemapäivän tavoitteet ja menetelmät.

	Tavoitteet	Menetelmät
Teemapäivä	Teemapäivän kokonaisvaltainen tavoite on lisätä tietoa turvallisuudesta liikennekäyttäytymisestä ja päihteiden vaikutuksista sekä saada nuorille aikaan oppimiskokemuksia.	Menetelminä liikennekavatus, ehkäisevä päihdetyö (päihdekasvatus) ja toiminnallisuus.
Tehtäväpiste 1: Ajosimulaattori	Havainnollistaa ajoneuvolla ajamista sekä toiminta- ja havainnointikyvyn muutoksia päihteiden vaikutuksen alaisena.	Ajosimulaattorilla ajaminen ja pisteen yhteyteen hankitut huumala- ja huumelasit.
Tehtäväpiste 2: Herättelevä videomateriaali	Havainnollistaa, mitä liikenteessä kaahaamisesta ja päihteiden käytöstä voi liikenteessä seurata. Saada nuoret miettimään liikenneturvallisuuden liittyviä tekijöitä.	Videomateriaalin näyttäminen, jonka pohjalta käydään yhteistä keskustelua. Lopuksi liikenneturvallisuuden pohdinta.
Tehtäväpiste 3: Tietovisa	Kerrata liikennesääntöjä ja oikeaoppisia toimintamalleja erilaisissa liikennetilanteissa.	Väittämät ja monivalintakysymykset.

Teemapäivään saapui yhteensä 21 kiuruvetistä nuorta. Suurin osa nuorista saapui paikalle heti ilmoitettuna alkamisajankohtana kello 15. Loput osallistujat pääsivät paikan päälle kello 16–17 välisenä aikana, mikä edesauttoi tapahtuman sujuvuutta. Turhaa odottelu-aikaa ei täten jäänyt, kun kaikki saatiin ohjattua suoraan pisteille.

Ensimmäisten nuorten saapuessa paikalle aloitin kertomalla tapahtuman ohjeistuksen. Toivotin nuoret tervetulleiksi ja kerroin päivän ohjelmasta. Painotin asiallista käyttäytymistä, iloista mieltä sekä rohkeutta kysyä asioiden jäädessä mietityttämään. Pyysin nuoria jakautumaan tasaisesti noin 4–5 hengen ryhmiin. Tämän tehtyään kukin ryhmä pääsi kohti ensimmäistä pistettä. Varsinaista kiertoa pisteiden välillä ei ollut vaan siirtyminen tapahtui aina seuraavan paikan vapautuessa. Seuraavassa osuudessa käyn päivän kulun läpi tehtäväpiste kerrallaan.

5.2.1 Ajosimulaattori

Ensimmäisenä nuoret suuntasivat kohti ajosimulaattorihuonetta, jossa kukin sai vuorollaan kokeilla simulaattorilla ajamista. Ohjaajana tällä pisteellä toimi autokoulun omistaja, sillä laitteiden käyttö ja ohjeistus oli hänellä parhaiten tiedossa. Monilla nuorista ei ollut aiempaa kokemusta millään ajoneu-

volla ajamisesta, mutta osa kertoi ajaneensa mopolla tai esimerkiksi traktorilla kotona. Osalle nuorista mopokortin suorittaminen olisi pian ajankohtaista. Täysi-ikäiset osallistujat olivat suorittaneet ajokortin, joten ajaminen oli heille entuudestaan tuttua.

Ajosimulaattori asetettiin harjoittelutilaan, jotta nuoret saivat vapaasti tutustua laitteen käyttöön. Kun ajaminen alkoi luonnistua, saivat halukkaat koettaa ajamisen onnistumista humala- ja huumelaseja käyttäen. Tarkoituksena oli havainnollistaa, millaisia vaikutuksia päihteillä on ajoneuvolla ajamiseen. Muutokset huomattiin heti, sillä lähes poikkeuksetta kukin osallistujista ajoi ulos tieltä laseja käyttäessään.

Tällä tehtäväpisteellä kului eniten aikaa, sillä nuoret halusivat kokeilla simulaattoria useita kertoja molempia laseja käyttäen. Kun suurin osa osallistujista oli lähtenyt paikalta, jäivät muutamat nuoret ajamaan simulaattorilla aivan tapahtuman loppuminuuteille saakka. Tämä viesti mielestäni siitä, että nuoret kokivat laitteen kiinnostavana ja erilaisena.

5.2.2 Herättelevä videomateriaali

Toinen tehtäväpiste jakautui kolmeen kokonaisuuteen: videoon, keskusteluun sekä turvallisen liikennekäyttämisen pohdintaan. Toiminta alkoi Liikenneturvan Punainen Liitu-kampanjan lyhyellä esitelyvideolla. Videolla nähdään, kuinka ryhmä nuoria joutuu auto-onnettomuuteen. Nuoret ovat viettämässä iltaa ystävien kesken, kunnes päättävät lähteä ajamaan autolla. Osa nuorista on nauttinut alkoholia.

Videon päätyttyä nuorten kanssa keskusteltiin, mitkä tekijät heidän mielestään johtivat onnettomuuteen. Nuorten vastauksia olivat nopea vauhti, näyttämisen halu sekä mahdollinen kuljettajan nauttima alkoholi. Pisteellä painotettiin, kuinka vakavat seuraukset kuljettajan ylinopeudella ja näyttämisen halulla voi olla, puhumattakaan, jos kuljettaja on nauttinut alkoholia tai muita päihteitä.

Nuorille esitettiin kysymys siitä, mitä he tekisivät tilanteessa, jossa näkisivät tutun tai täysin tuntemattoman lähtevän päihtyneenä ajamaan. Nuorten vastauksia olivat järjen puhuminen päihtyneelle, avainten takavarikointi sekä poliisille soittaminen. Keskustelua heräsi myös siitä, kuinka päihtynyt kuljettaja ei ole vaaraksi vain itselleen vaan myös muille. Keskustelun jälkeen siirryttiin kohti pohdintaa. Seinältä löytyi kiinnitettynä kartonki ”Mitä turvalliseen liikennekäyttämiseen kuuluu?” -otsikon alla. Nuorten tehtävänä oli kirjoittaa muistilapuille, mitkä asiat heidän mielestään kuuluvat turvalliseen liikennekäyttämiseen. Nuoret olivat kirjoittaneet ylös seuraavia asioita:

Turvalliseen liikennekäyttämiseen kuuluu liikennesääntöjen noudattaminen. Kuljettaja ei aja ylinopeutta, humalassa tai huumeiden vaikutuksen alaisena. Turvavyöt pidetään kiinni ajaessa ja kyydissä istuessa. Kuljettaja on tarkkana ja varoo kävelijöitä. Turvallista liikennekäyttämistä on, ettei kuljettaja aja ilman ajokorttia. Ajaessa tulisi keskittyä vain liikenteeseen. Riskiä ajamiseen alkoholi-juomia nauttineena ei kannata ottaa. Kuljettajan tulee noudattaa nopeusrajoituksia ja ottaa kaikki

liikenteessä liikkujat huomioon. Turvallista liikennekäyttäytymistä on ajaa selvin päin, pitää välimatkaa toisiin ja olla sosiaalinen huomioimalla muut tiellä liikkujat.

5.2.3 Tietovisa

Kolmannella tehtäväpisteellä keskityttiin liikennesääntöihin ja liikenneturvallisuuden tietovisan muodossa. Tietovisassa käytettiin valmista internet -materiaalia, jossa osallistujat pääsivät kertaamaan liikennemerkkejä ja vastaamaan väittämiin turvallisesta liikenteessä liikkumisesta. Väittämät painotettiin muun muassa turvavyön ja matkapuhelimen käytön vaikutuksiin, ajonopeuksiin, ohitustilanteisiin sekä pohdintaan siitä, miten erilaisissa liikennetilanteissa tulisi toimia. Ryhmien saapuessa pisteelle jokainen nuori sai vuorollaan käydä tekemässä tietovisan. Ohjaaja otti nuorten pistetulokset ylös ja suurimman pistemäärän saaneille jaossa oli lahjakortteja paikalliseen ruokapaikkaan.

Tietovisan tarkoituksena oli liikennesääntöjen kertaaminen ja uuden tiedon hankkiminen. Yläkouluikäisillä mopokortin suorittaminen alkaa olla ajankohtaista, joten sääntöjä on hyvä tuoda tutuksi. Täysi-ikäisillä on mahdollisuus suorittaa ajokortti ja täten merkittävä osa turvallisuutta on oikeaoppinen liikkuminen liikenteessä. Vaikka mopo- tai ajokortti eivät olisi vielä nuorille ajankohtaisia, on tieto siitä huolimatta hyödyksi. Osallistujien ikäjakauman ollessa suuri huomioitiin tämä myös tietovisassa. Yläkouluikäisistä parhaiten suoriutuneet voittivat lahjakortin, kun taas täysi-ikäiset ja sitä lähestyvät huomioitiin omana ryhmänään. Näin kaikki saatiin osallistettua tasavertaisesti.

6 PALAUTE TEEMAPÄIVÄSTÄ

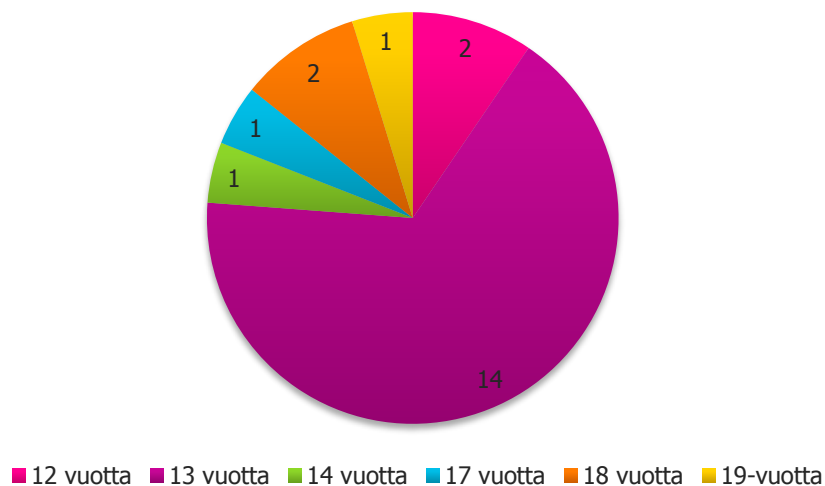
Teemapäivästä kerättiin palautetta tapahtumaan osallistuneilta nuorilta ja toimeksiantajalta. Nuorten palautelomake (liite 1) keräsi tietoa osallistujien iästä ja sukupuolesta. Kaikki tapahtumaan osallistuneista nuorista täyttivät palautelomakkeen, joten palautetta saatiin yhteensä 21 nuorelta. Vastaukset ovat eriteltyinä kuvioihin tulosten selkeyttämiseksi. Teemapäivän palautelomakkeen kysymyksissä selvitettiin kokivatko nuoret päivän hyödylliseksi, oppivatko he uutta, mikä tehtäväpiste oli nuorille kaikkein mielekkäin sekä millainen tapahtumasta jäänyt tunne oli. Nuorten palautelomakkeessa oli mahdollista antaa myös avointa palautetta järjestäjille.

Toimeksiantajan palautteessa keskityttiin neljään kysymykseen:

- Kuinka teemapäivä mielestänne onnistui?
- Mitä kehittämisen kohteita teemapäivässä olisi?
- Tuletteko hyödyntämään järjestettyä teemapäivää jatkossa?
- Kuinka opiskelija mielestänne onnistui opinnäytetyöprosessissa?

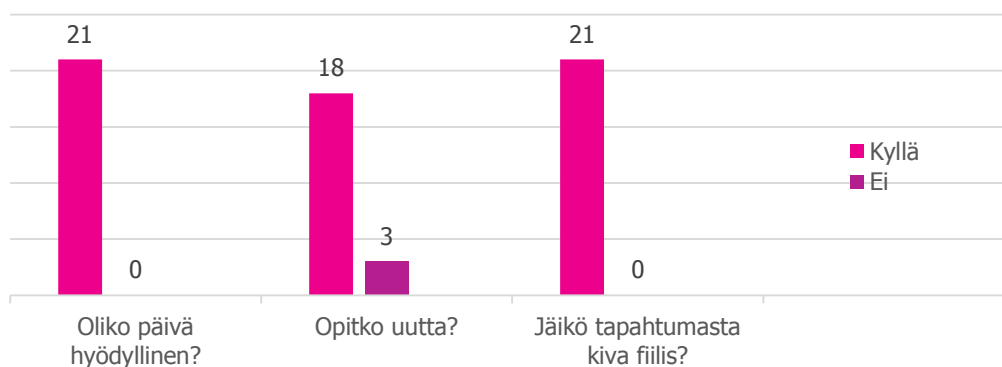
6.1 Nuorten palautekyselyn tulokset

Nuorten palautelomakkeen pohjalta laadittuun kuvioon 2 on koottu osallistuneiden ikäjakauma. Teemapäivän kohderyhmänä olivat 13–18-vuotiaat nuoret. Halusin selvittää, kuinka kohderyhmä toteutui ja minkä ikäisiä nuoria tapahtumaan osallistui.

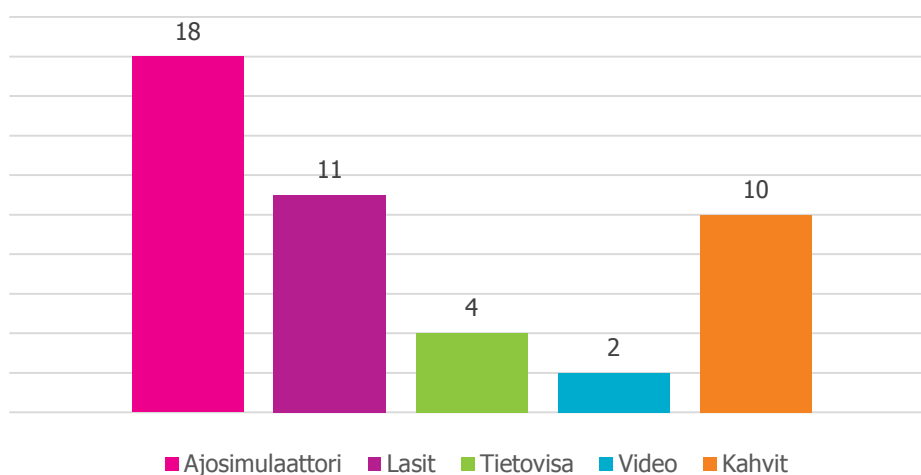
KUVIO 2. Teemapäivään osallistuneiden nuorten ikäjakauma

Tapahtumaan osallistuneiden nuorten iät sijoittuivat 12–19-ikävuoden välille. Oheisen kuvion perusteella voidaan todeta, että suurin ikäryhmä oli 13-vuotiaat neljällätoista osallistujalla. 12-vuotiaita osallistui kaksi henkilöä, samoin 18-vuotiaita. 14-, 17-, ja 19-vuotiaita osallistujia saapui yksi kutakin ikävuotta kohden.

KUVIO 3. Palautekyselyn tulokset

Kuviossa 3 selvitettiin palautekyselyn tulokset. Vaihtoehtoina olivat ”Kyllä” ja ”Ei”. Vastausten perusteella kaikki osallistujat kokivat teemapäivän hyödylliseksi. Kahdeksantoista osallistujaa vastasi oppineensa uutta, kun taas kolme osallistujista oli sitä mieltä, ettei päivä antanut heille uutta tietoa. Kaikkien osallistujien mielestä tapahtumasta jäänyt tunne oli positiivinen.

KUVIO 4. Osallistujien vastaukset monivalintakysymykseen

Neljänten kuvioon on koottu osallistujien vastaukset kysymykseen ”Mistä pidit eniten?”. Osallistujat ovat voineet valita useita eri vaihtoehtoja vastatessaan. Osallistujat kokivat ajosimulaattorin teemapäivän mielekkäimmäksi tehtäväpisteeksi kahdeksallatoista vastauksella. Humala- ja huumelasit kiehtoivat myös nuoria yhdentoista vastauksen perusteella. Kymmenen vastasi pitävänsä aulaan järjestetystä kahvitarjonnasta. Tietovisa sai neljä vastausta, video kaksi.

6.2 Toimeksiantajan palaute

Pyysin toimeksiantajalta palautetta opinnäytetyöstä (liite 2). Toimeksiantaja oli tyytyväinen päätöksestä järjestää teemapäivä autokoulun tiloissa, sillä se hyödytti kaikkia osapuolia. Laitteita ja suurempia materiaaleja nuorisopalveluiden ei tarvinnut kuljettaa, sillä tilat ja välineet olivat valmiina käyttöä varten autokoulun tiloissa. Autokoulu on monelle nuorelle vielä tuntematon paikka, joten

tiloihin ja henkilökuntaan tutustuminen toi autokoulun toimintaa tutuksi nuorelle ikäryhmälle. Toiminnan järjestämisen kannalta mahdollisuus toteuttaa tapahtuma autokoulun tiloissa oli hyödyksi myös minulle järjestäjänä.

Toimeksiantaja kokee, että suuria kehittämisen tarpeita teemapäivässä ei ollut. Yhteistyökumppanin toive oli tarkentaa kohderyhmää muuttamalla tapahtumaa koko päivän kestoiseksi niin, että tapahtuma järjestettäisiin esimerkiksi 8.- ja 9.-luokkalaisille päivällä ja illalla kaiken ikäisille nuorille avoimena tapahtumana.

Kiuruveden nuorisopalvelut tulevat käyttämään teemapäivää jatkossa vuosittain järjestettävänä tapahtumana. Mukaan pyydetään lisää yhteistyökumppaneita, kuten esimerkiksi paikallista yläkoulua, liikenneturvaa sekä moottoripyöräharrastajia. Suunnittelun on tarkoitus alkaa keväällä 2018.

Lopuksi pyysin toimeksiantajalta palautetta omasta työskentelystäni opinnäytetyöprosessissa heidän näkökulmastaan. Toimeksiantaja piti työskentelyä onnistuneena ja mainitsi itsenäisen työskentelyn, mutta myös yhteisen ideoinnin. Nuorisopalveluilta kerrottiin, että olen suunnitellut teemapäivän sisällöt ja tapahtumaan liittyvän markkinoinnin. Toimeksiantajan mukaan teemapäivän jatkuvuus tulevina vuosina on merkki onnistumisesta.

7 POHDINTA

Opinnäytetyönä järjestettiin teemapäivä kiuruvetisille nuorille paikallisen autokoulun tiloissa. Teemapäivä painottui liikenne- ja päihdekasvatukseen ja toteutuksessa korostettiin toiminnallisuutta. Teemapäivä keskittyi kolmeen tehtävapisteeseen, joita olivat ajosimulaattori, herättelevä videomateriaali sekä tietovisa. Teemapäivään osallistui 21 nuorta ja osallistuneilta kerättiin palautetta päivästä. Teemapäivän kohderyhmäksi asetettiin 13–18-vuotiaat nuoret ja tapahtumaan osallistuneiden ikäkauma sijoittui 12–19 vuoden välille. Suurin ikäryhmä oli 13-vuotiaat.

Nuorten palautteesta ilmeni, että kaikki osallistujat kokivat teemapäivän olleen hyödyllinen. Kahdeksantoista nuorta vastasi oppineensa uutta. Kolme nuorista koki, ettei päivä antanut heille uutta tietoa. Kaikkien osallistujien mielestä teemapäivästä jäi positiivinen tunne. Kaikkein mielekkäimmäksi tehtävapisteeseksi nuoret kokivat ajosimulaattorin sekä humala- ja huumelasit. Toimeksiantaja oli tyytyväinen siihen, että teemapäivä järjestettiin autokoulun tiloissa. Järjestely hyödytti kaikkia osapuolia. Toimeksiantajan mielestä teemapäivässä ei ollut suuria kehittämisen tarpeita. Yhteistyökumppanin, autokoulun toive on tarkentaa kohderyhmää esimerkiksi 8.- ja 9.-luokkalaisiin. Kiuruveden nuorisopalvelut tulevat käyttämään teemapäivää jatkossa vuosittain ja suunnittelut on määrä aloittaa keväällä 2018.

Toiminnallisen opinnäytetyön prosessi alkoi keväällä 2017 tapaamisella toimeksiantajan kanssa. Ryhdyimme pohtimaan mahdollisia opinnäytetyön aiheita ja päädyimme yhdessä liikenne- ja päihdekasvatukseen painottuvaan työhön. Kiuruveden nuorisopalvelut toimivat osana liikenneturvallisuustyöryhmää ja tarve työlle oli herännyt. Sain toimeksiantajalta paljon materiaalia aiheeseen perehtymiseen, jonka pohjalta ryhdyin työstämään aihekuvausta.

Opinnäytetyön alkuperäisenä ajatuksena oli järjestää tapahtuma yhteistyössä Kiuruveden yläkoulun kanssa, mikä olisi edesauttanut nuorten tavoittamista. Aikataulut yläkoulun ja opintojeni kanssa eivät kuitenkaan sopineet yhteen, sillä yläkoulun toiveena oli järjestää tapahtuma keväällä 2018, mikä olisi ollut ongelmallista valmistumiseni suhteen. Aloimme toimeksiantajan kanssa pohtimaan muita vaihtoehtoja työn toteutukselle. Suunnitelmiin lukeutuivat tapahtuman järjestäminen nuorisotalon tiloissa vapaamuotoisena tapahtumana, johon pyrkisimme saamaan mukaan toimijoita. Otin yhteyttä paikalliseen autokouluun ja Kiuruveden autokoulu J. Hyvönen ryhtyi työn yhteistyökumppaniksi. Tapahtumassa haluttiin hyödyntää autokoulun laitteistoa ja materiaaleja, mutta niiden siirtäminen nuorisotalon tiloihin muodostui ongelmalliseksi. Siksi päätimmekin, että tapahtuma tulitaisiin järjestämään autokoulun yritystiloihin teemapäivän muodossa. Täten työn toteutus helpottuisi niin toimeksiantajalle, yhteistyökumppanille kuin nuorille heille avautuessa mahdollisuus päästä tutustumaan autokoulun tiloihin yhdessä ikätovereidensa kanssa.

Teemapäivän tavoitteiksi asetettiin nuorten tiedon lisääminen turvallisesta liikennekäyttäytymisestä ja päihteiden vaikutuksista. Teemapäivän keskiössä olivat liikenne- ja päihdekasvatus, joita nuorille tehtiin tutuksi toiminnallisten menetelmien avulla. Taustalla oli ajatus siitä, että nuorten päästessä

kokeilemaan ja tekemään itse olisi teemapäivän mieleenpainuvuus tuloksellisempaa kuin pelkän luennoimisen avulla.

Teemapäivän aikataulu eteni nopeaa tahtia. Päivän suunnittelua helpotti kuitenkin se, että suoritin samaan aikaan syventävää harjoittelua Kiuruveden nuorisopalveluilla. Näin pääsin olemaan suoraan yhteydessä toimeksiantajan kanssa ja jäädä suunnittelemaan tulevaa tapahtumaa harjoittelun ohella. Opinnäytetyöprosessin aikana olin yhteydessä yhteistyökumppanin kanssa tapahtuman tarkemmasta valmistelusta. Otin yhteyttä Itä-Suomen poliisiin saadakseni ajankohtaista tietoa paikallisten nuorten liikennekäyttäytymisestä. Tilasin nuorisopalveluiden käyttöön humala- ja huumelasit, joiden kustannuksista toimeksiantaja vastasi. Lisäksi lähestyin Liikenneturvan yhteyshenkilöä, joka lähetti teemapäivään osallistuneille nuorille jaettavaksi rattijuopumusvastaisen kampanjan aurinkolaseja. Laadin mainokset tapahtumalle mainostaen teemapäivää myös nuorisopalveluiden sosiaalisen median käyttäjätileillä, jotta tieto tapahtumasta tavoittaisi mahdollisimman monta nuorta.

Teemapäivässä ohjaajina toimivat kaksi nuorisopalveluiden työntekijää, autokoulun omistaja sekä minä itse. Nuorisopalveluiden ohjaajista toinen vastasi tietovisasta, toinen aulassa järjestetystä tarjoilusta ja palautteesta. Autokoulun omistaja ohjeisti nuoret ajosimulaattorin käyttöön ja omaa vastuualuettani oli herättelevän videomateriaalin näyttäminen ja aiheen pohdinta. Yleinen järjestys ja tapahtuman sujuvuus oli minun vastuullani, sillä kyseessä oli kehittämäni tapahtuma. Kerroin nuorille päivän ohjeistuksen ja ohjasin heitä tehtäväpisteille sitä mukaa, kun edellinen tila vapautui. Teemapäivä eteni toivotulla tavalla, eikä vastaan tullut erityisiä ongelmatilanteita. Muutamaa nuorta tuli muistuttaa asiallisesta käytöksestä.

Opintojen ja ammatillisten harjoittelujen aikana on käynyt ilmi, että nuoria on tänä päivänä hyvin vaikea saada osallistumaan järjestettyyn toimintaan. Olin positiivisesti yllätynyt osallistujamäärästä. Uskon, että autokoulu herätti nuorissa mielenkiintoa ja markkinointi sosiaalisessa mediassa ja nuorisopalveluiden erilaisille ryhmille vaikuttivat osallistujamäärään. Nuorten palautteen perusteella nuoret olivat tyytyväisiä teemapäivän sisältöön ja lähes kaikki osallistujat kertoivat oppineensa uutta, joka oli teemapäivän keskeinen tavoite. Myös se, että toimeksiantaja tulee käyttämään teemapäivän mallia jatkossa viestii tyytyväisyydestä työn lopputulokseen.

7.1 Ammatilliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Opinnäytetyön kuvauksessa kerroin henkilökohtaisista tavoitteistani opinnäytetyön suhteen. Näitä tavoitteita olivat ohjaustaitojen kehittäminen sekä uuden oppiminen prosessimaisesta työskentelytavasta. Ohjaustaitoja nuorten kanssa olin päässyt kehittämään ammatillisten harjoittelujen myötä, mutta tapahtuman järjestäjänä toimiminen oli täysin uutta. Jotta pystyin jakamaan tietoa nuorille, tuli minulla itselläni olla vankka tietopohja käsitellyistä aiheista.

Tein paljon itsenäistä tiedonhakua nuoruudesta ja sen vaiheista, liikenne- ja päihdekasvatuksesta, ehkäisevän päihdetyön lähtökohdista sekä toiminnallisuudesta, jotta saisin aikaan mahdollisimman laadukkaan kokonaisuuden. Liikennekasvatus oli käsitteenä itselleni entuudestaan tuntematon, joten

tietoja tuli kartuttaa ennen teemapäivän toteutusta. Koin haasteita lähdeaineiston hankinnassa, sillä esimerkiksi liikennekasvatuksesta kirjallisuutta oli saatavilla hyvin niukasti. Verkkomateriaalia puolestaan löytyi runsaasti. Liikennekasvatus ei täysin vastaa sosionomin osaamisalueita, mutta ryhdyin pohtimaan aihetta nuorten turvallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämisen kannalta, mikä puolestaan on oleellinen lähtökohta sosiaalialan työssä.

Prosessiluontoinen työskentely tapahtuman järjestämisen muodossa oli itselleni täysin uusi oppimiskokemus. Työskentely edellytti yhteistyötaitoja ja aktiivisuutta eri tahojen kanssa sekä suunnitelmallisuutta esimerkiksi aikataulujen suhteen. Olen tyytyväinen siihen, että tapahtuma saatiin järjestettyä onnistuneesti, vaikka aikataulu eteni nopeasti. Jos aikataulu olisi antanut enemmän periksi, olisi tapahtumaa voinut kehittää laajemmaksi kokonaisuudeksi pyytämällä mukaan lisää yhteistyökumppaneita. Yläkoulun kanssa järjestetty tapahtuma olisi tavoittanut enemmän nuoria, mutta nyt pohjalla on valmis malli, jota voidaan muuttaa tarpeen mukaisella tavalla. Opinnäytetyön aihe on todella tärkeä ja tarpeellinen, joten koin merkittäväksi, että pääsin olemaan osana uuden toimintamallin kehittämisessä.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Sosiaalialan etiikalla on merkittävä vaikutus ammattilaisen työssä. Ammattieettiset ohjeet ja periaatteet toimivat lähtökohtana sosiaalialan työtä toteutettaessa. Sosionomi heijastaa arvoja omassa toiminnassaan työskennellessään sosiaalialan tehtävissä. Eettiset periaatteet ovat muistutus työn perimmäisestä tavoitteesta: heikko-osaisten tai muutoin avun tarpeessa olevien tukemisesta. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka ja Saarnio 2011, 186.)

Eettisyydellä tarkoitetaan kykyä nähdä ihmisen arvokkuus ja kehitysmahdollisuudet tapauksissa, joissa ne ovat yhteiskunnallispoliittisesti jääneet unohdetuiksi. Eettisyys pohjautuu kysymykseen siitä, miksi sosiaalialan työtä tehdään. Ammattieettisten periaatteiden tulisi kulkea sosionomin mukana kaikkialla, niin toiminnassa, ajattelussa kuin tekemisessä. Sosiaalialan eettisiin periaatteisiin lukeutuvat ihmisarvo ja oikeudenmukaisuus, itsenäisyys ja elämänhallinta, syrjintä ja väkivallan vastustaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, asiakkaan yksityisyyden suojaaminen, asiakkaan osallisuus sekä asiakkaan itsemääräämisoikeus. (Mäkinen ym. 2011, 186.)

Opinnäytetyössä ja sen toteutuksessa on käytetty luotettavaa lähdeaineistoa. Käytetyt lähteet painottuvat kirjallisuuteen, verkkomateriaaliin ja työssä on hyödynnetty tutkimustietoa. Työssä on huomioitu lähdekriittisyyteen liittyvät kysymykset.

Opinnäytetyössä huomioitiin toimeksiantajan ja yhteistyökumppanin toiveet teemapäivän toteutuksen suhteen. Vaikka toimin opinnäytetyöprosessin toteuttajana, koin tärkeäksi tehdä tiivistä yhteistyötä toimeksiantajan ja yhteistyökumppanin kanssa. Heillä on pitkä kokemus nuorten kanssa työskentelystä, jota ei olisi ollut aiheellista sivuuttaa.

Palautekyselyn avulla nuorten kokemukset teemapäivästä saatiin koottua yhteen. Ilman palautekyselyä teemapäivän onnistuneisuus nuorten osalta olisi jäänyt vajaavaiseksi ja tulkinnanvaraiseksi.

Palautekyselyn tarkoituksena oli saada luotettavia tuloksia ottamalla huomioon nuorten mielipiteet järjestetystä päivästä. Palautekyselyssä kysyttiin nuorten ikää ja sukupuolta osallistujien kartoittamiseksi. Nuorten henkilöllisyydet eivät tule ilmi opinnäytetyössä.

Teemapäivän kohderyhmäksi asetettiin 13–18-vuotiaat nuoret. Ketään ei kuitenkaan jätetty pois toiminnasta, vaikka muutama osallistuja asettui ikähaarukan ala- ja yläpuolelle. Nuoremmat osallistujat huomioitiin omana ryhmänään tietovisassa, jotta nuorilla olisi tasapuolinen mahdollisuus lahjakortin voittoon.

Sosiaalialan eettisistä periaatteista tähän opinnäytetyöhön vaikuttivat elämänhallinta ja osallisuus. Päihteettömyyttä korostamalla pyrittiin vaikuttamaan nuorten terveyteen ja liikennekasvatuksesta puhuttaessa nuorten turvallisuuteen. Yhdessä nämä tekijät ovat osa kokonaisvaltaista hyvinvointia. Nuorten osallisuus huomioitiin teemapäivässä nuorten saadessa itse toimia eri tehtäväpisteillä. Nuorten mielipiteitä ja ajatuksia kuunneltiin sekä toiminnassa että palautteessa.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- BEARD, Ruth M. 1971. Piagetin kehityspsykologia. An outline of Piaget's developmental psychology for students and teachers. Helsinki: Tammi.
- DUNDERFELT, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- HAVIO, Marjaliisa, INKINEN, Maria ja PARTANEN, Airi 2008. Päihdehoitotyö. 5. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- HEIMO, Tiina, JALO, Niina, TÄHKÄVUORI, Jenni ja VAHALAHTI, Ina 2012. Päihdetietoa- ja taitoa. Toimintamalli päihdekasvatukseen [verkkojulkaisu]. Terveiden edistämisen yksikkö, Turun sosiaali- ja terveystoimi. [Viitattu 2018-04-30.] Saatavissa: http://www.preventiimi.fi/wp-content/uploads/sites/28/2016/02/Humak_paihdetietoa_web.pdf
- HELTIMO, Juha ja KORHONEN, Annu 2016. Käsikirja kunnan liikenneturvallisuustyöhön [verkkojulkaisu]. Suomen Kuntaliitto. [Viitattu 2018-04-29.] Saatavissa: https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/kuvat/kampanjasivut/Kuntaopas/kasikirja_kunnan_litutyohon_2016.pdf
- HUKKANEN, Sari 2017-12-11. Itä-Suomen poliisilaitos. Tiedonhaku opinnäytetyöhön [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Annika Rätty. [Tulostettu 2017-12-12.]
- JANHONEN, Sirpa ja VANHANEN-NUUTINEN, Liisa 2005. Kohti asiantuntijuutta. Oppiminen ja ammatillinen kasvu sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: WSOY.
- KYLMÄNEN, Petri 2005. Kun kaikki muutkin.. Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Helsinki: Tammi.
- LAKI EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN JÄRJESTÄMISESTÄ L 24.4.2015/523. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2018-04-23.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150523>
- LIIKENNEMINISTERIÖ, SUOMEN KUNTALIITTO, TIELAITOS ja LIIKENNETURVA 1999. Opas kuntien liikenneturvallisuustyöhön. Porvoo: Uusimaa Oy.
- LIIKENNETURVA s.a.a Nuoret (15–24) liikenteessä [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-05-03.] Saatavissa: <https://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/nuoret-15-24-liikenteessa>
- LIIKENNETURVA s.a.b Liikennekasvatus [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-05-03.] Saatavissa: <https://www.liikenneturva.fi/fi/opettajille/liikennekasvatus-1>
- LIIKENNETURVA s.a.c Nuorten liikennekasvatus – keinoja ja kanavia tavoittamiseen [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-04-23.] Saatavissa: <https://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/nuorten-liikennekasvatus-keinoja-ja-kanavia-tavoittamiseen>
- LIIKENNETURVA 2018. Nuorten henkilövahingot tieliikenteessä. Tilastokatsaus [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-04-23.] Saatavissa: https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/materiaalit/Tutkitutua/Tilastot/tilastokatsaukset/tilastokatsaus_nuoret.pdf
- MATTILA, Heidi ja IHANUS, Eveliina 2012. Toiminnalliset menetelmät yhteisöllisessä päihdekuntoutuksessa. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2017-10-16.] Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50663/Ihanus_Eveliina.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- MATTILA, Ilpo 2002. Ihmisen kestävä liikenne. Liikenneturvallisuuden uusi suunta. 2. uudistettu painos. Saarijärvi: Gummerus Kustannus Oy.
- MÄKINEN, Päivi, RAATIKAINEN, Eija, RAHIKKA, Anne ja SAARNIO, Tuula 2011. Ammattina sosiologi. Helsinki: WSOY.
- NIVALA, Elina ja SAASTAMOINEN, Mikko 2007. Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Julkaisussa: SAASTAMOINEN, Mikko (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto, 8–27.
- NUORISOLAKI. L 21.12.2016/1285. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2018-04-23.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285>

NURMI, Jari-Erik, AHONEN, Timo, LYYTINEN, Heikki, LYYTINEN, Paula, PULKKINEN, Lea ja RUOPILA, Isto 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.

POLIISI s.a. Liikenneturvallisuus ja valvonta [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-04-29.] Saatavissa: <https://www.poliisi.fi/liikenneturvallisuus>

RAITASALO, Kirsimarja, HUHTANEN, Petri ja MIEKKALA, Mari 2015. Nuorten päihteiden käyttö Suomessa 1995–2015. ESPAD-tutkimusten tulokset [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-04-24.] Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129809/URN_ISBN_978-952-302-572-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

RAJAPALTIO, Anna ja SUTINEN, Sanna-Mari. Ennaltaehkäisevää päihdekasvatusta nuorille – Selvä peli. Tikkurila: Laurea-ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/77950/Sutinen_Sanna-Mari%20Rajapaltio_Anna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ROTH, Simo 2017-04-10. Poliisi varoittaa kovista huumeista Kiuruvedellä. Iisalmen Sanomat. [Viitattu 2018-04-24.] Saatavissa: <http://www.iisalmensanomat.fi/news/poliisi-varoittaa-kovista-huumeista-kiuruvedell/>

THL 2012. Ehkäisevä päihdetyö peruspalveluissa. Opas kunnan ehkäisevään päihdetyöhön [Verkkajulkaisu]. Julkari. [Viitattu 2017-10-16.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104359/OpasKunnanEhkaisevaanPaihdytyhon.pdf?sequence=1>

THL 2017. Kouluterveyskyselyn tulokset nuorilla 2017 [verkkosivu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2017-11-29.] Saatavissa: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset?alue_0=236287&mittarit_0=200537&mittarit_1=199990&mittarit_2=199596&vuosi_2017_0=v2017#

THL 2018. Liikenneonnettomuudet [verkkajulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2018-04-24.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen/tapaturmien-ehkaisy/lasten-ja-nuorten-tapaturmat/liikenneonnettomuudet>

THL s.a. Kohti kokonaisvaltaista nuorten tapaturmien ehkäisyä [verkkajulkaisu]. [Viitattu: 2017-05-03.] Saatavissa: https://www.thl.fi/documents/567861/0/Kohti_kokonaisvaltaisempaa_nuorten_tapaturmien_ehkaisy.pdf/2768e7a8-1e4c-4f41-862e-34635d5dc542

TURUNEN, Kari E. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Jyväskylä: Atena.

VILKKA, Hanna ja AIRAKSINEN, Tiina 2004. Toiminnallinen opinäytetyö. Helsinki: Tammi.

WHO 2014. Recognizing adolescence [verkkajulkaisu]. World Health Organization. [Viitattu 2018-04-29.] Saatavissa: <http://apps.who.int/adolescent/second-decade/section2/page1/recognizing-adolescence.html>

LIITE 1: NUORTEN PALAUTELOMAKE

Palautelomake

Ikä: _____

Tyttö Poika Oliko päivä hyödyllinen? Kyllä Ei Opitko uutta? Kyllä Ei

Mistä pidit eniten?

Ajosimulaattori Lasit Tietovisa Video Kahvit Jäikö tapahtumasta kiva fiilis? Kyllä Ei

Muuta palautetta järjestäjille:

Kiitos vastauksista!

LIITE 2: TOIMEKSIANTAJAN PALAUTE

Toimeksiantajan palautelomake

Teemapäivä Kiuruveden autokoululla

1. Kuinka teemapäivä mielestänne onnistui?

Teemapäivä onnistui mielestämme todella hyvin. Alkuperäistä suunnitelmaa opiskelija joutui matkan varrella vähän tarkentamaan, kun aikataulujen kanssa teki tiukkaa. Teemapäivä oli tarkoitus toteuttaa yläkoululla taikka nuorisotalolla, mutta opiskelijan ja autokoulun ideoinnin pohjalta se päätettiin toteuttaa autokoulun tiloissa, joka osoittautuikin erittäin onnistuneeksi valinnaksi tilojen suhteen. Päätös muuttaa tila hyödytti niin opiskelijaa, kuin myös nuorisopalveluja, sekä autokoulua. Teemapäivän järjestäjän ei tarvinnut huolehtia kaluston hankkimisesta / kuljettamisesta. Tiloissa olivat jo valmiina autostimulaattori, moottoripyörä yms. Autokoulu pystyi samalla myös markkinoimaan omaa toimintaansa, osaamista ja tiloja.

2. Mitä kehittämisen kohteita teemapäivässä olisi?

Isompia kehittämistarpeita ei mielestämme ole teemapäivän suhteen. Kohdetyhmän tarkemmasta määrittämisestä tuli toiveita yhteistyökumppaneilta. Nyt teemapäivä oli kaikille avoin ja se toteutettiin ilta-aikaan. Yhteistyötahon, autokoulun toive oli, että laajennetaan teemapäivä koko päivä kestäväksi tapahtumaksi ja kohdennetaan se esim. 8 – 9 -luokkalaisille koulupäivän aikaan ja ilta-aikaan siellä voisi käydä kaiken ikäiset nuoret.

3. Tuletteko hyödyntämään järjestettyä teemapäivää jatkossa?

Tulemme hyödyntämään teemapäivää jatkossa vuosittain. Olemme sopineet autokoulun kanssa, että laajennetaan kohderyhmää ja pyydetään mukaan lisää yhteistyökumppaneita (yläkoulu, liikenneturva, paikalliset moottoripyöräharrastajat). Kevään aikana on tarkoitus kokoontua yhdessä yhteistyötahojen kanssa tulevaa teemapäivää, mikä toteutetaan syksyn aikana.

4. Kuinka opiskelija mielestänne onnistui opinnäytetyöprosessissa?

Opiskelija onnistui mielestämme erittäin hyvin opinnäytetyöprosessissa. Aihe on todella laaja ja liikennekasvatus aiheena sisältää paljon asioita. Opiskelija oli tutustunut aiheeseen itsenäisesti ja ajatus teemapäivästä valittiin aiheeksi yhteisen ideoinnin pohjalta. Opiskelija suunnitteli teemapäivän sisällöt itsenäisesti. Hän myös hoiti yhteydenotot yhteistyökumppaneihin sekä teemapäivän markkinointi oli opiskelijan käsialaa. Onnistumisen merkinä voidaan myös pitää sitä, ettei idea vaan ollut kertaluontoinen ja jää unholaan vaan siitä tulee jatkossa vuosittainen teemapäivä ja johon on yhteistyökumppanit ovat jo sitoutuneet.